

การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (ACTIVE LEARNING) ด้วยรูปแบบ AKL STAR MODEL ของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน

โรงเรียนอนุบาลคลองลาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต ๒
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
(Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model
ของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน

อุทัย พินิจทะ
ชนิษฐา หลวงพงษ์
ปรานอม นาวิก
สรานี สมไชยวงศ์

โรงเรียนอนุบาลคลองลาน
สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต ๒
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน
ผู้รายงาน นายอุทัย พินิจทะ, นางชนิษฐา หลวงพงษ์, นางสาวปรานอม นาวิก และนางสาวสรานี สมไชยวงศ์
ปีงบประมาณ ๒๕๖๗

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน ๒) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศ AKL STAR Model เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับของโรงเรียนอนุบาลคลองลานในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ๓) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูและบุคลากรของโรงเรียนอนุบาลคลองลานที่มีต่อการนิเทศภายใน ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model คณะผู้วิจัยได้ศึกษา กรอบแนวคิดทฤษฎีในการวิจัยตามแนวคิด หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ความหมายของการนิเทศการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ(Model) กรอบแนวคิดการพัฒนา นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมกับ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร ครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลคลองลาน จำนวน ๓๔ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การสรุปแนวคิด นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

๑. รูปแบบการนิเทศภายใน ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน มี ๗ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) A (Analysis) วิเคราะห์วางแผน ๒) K (Knowledge) สร้างองค์ความรู้ ๓) L (Learning) การเรียนรู้ ๔) S (Supervise) ปฏิบัติการนิเทศ ๕) T (Technology) ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ๖) A (Attitude) เสริมทัศนคติ ๗) R (Report) สรุปรายงาน จากการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ พบว่ามีคุณภาพทั้ง ๔ ด้าน มีคุณภาพทั้ง ๔ ด้าน โดยด้านความเป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๔.๘๓$) รองลงมา ได้แก่ ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = ๔.๖๙$) และความเหมาะสม ($\bar{X} = ๔.๖๔$) ลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = ๔.๔๗$)

๒. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ๓ ด้านดังนี้ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ๑) ปีการศึกษา ๒๕๖๖ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) มีนักเรียน สอบได้คะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน ในรายวิชาภาษาอังกฤษ ๒) ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test : RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนระดับประเทศ ๓) การแข่งขันศิลปหัตถกรรมระดับภาค ได้รับรางวัลชนะเลิศ เหรียญทอง จำนวน ๖ รายการ ๔) การแข่งขันศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษา ได้รับรางวัล จำนวน ๒๗ รายการ รางวัลเหรียญทอง ๑๖ รายการ เหรียญเงิน ๗ รายการ และเหรียญทองแดง ๔ รายการ ๕) การแข่งขันทักษะวิชาการองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร ได้รับรางวัล ๒๕ รายการ รางวัลชนะเลิศ เหรียญทอง ๒ รายการ รางวัลชนะเลิศอันดับ ๑ เหรียญทอง ๑ รายการ รางวัลเหรียญทอง ๙ รายการ รางวัลเหรียญเงินจำนวน ๗ รายการและรางวัลเหรียญทองแดงจำนวน ๕ รายการ ๖) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนแต่ละรายวิชา ในระดับ ๓ ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๔๘ **ผลที่เกิดกับครูผู้สอน ๑)** มีการนำนโยบายการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่ห้องเรียน ๒) ได้รับรางวัลนวัตกรรมการศึกษาตามโครงการ (IFTE) จำนวน ๒๒ ราย และได้รับรางวัลชนะเลิศเหรียญทองเกียรติยศ จำนวน ๑ ราย จากการประกวดนวัตกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกำแพงเพชร **ผลที่เกิดกับสถานศึกษา ๑)** โรงเรียนอนุบาลคลองลานเป็นสถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนได้คะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา ๒๕๖๖ รายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ตั้งแต่ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป มากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนนักเรียนที่เข้าสอบ ๒) มีผลการประเมิน ITA Online ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ในระดับ AA ๓) ได้รับเลือกให้เป็นสถานศึกษาต้นแบบฝึกปฏิบัติการเรียนรู้ในสภาพจริง การพัฒนาตามหลักสูตรการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้รูปแบบการนิเทศภายใน ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๖๘$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผนการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๔.๗๓$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศ ($\bar{X} = ๔.๗๑$) และด้านการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ($\bar{X} = ๔.๖๙$) และผลการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายใน ($\bar{X} = ๔.๕๘$)

คำนำ

รายงานการพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน นี้เป็นรูปแบบที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร คณะครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อใช้ในการนิเทศภายในของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา ความต้องการพัฒนา จุดแข็งและจุดอ่อนของโรงเรียน ตลอดจนนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด มาสังเคราะห์จนเกิดกระบวนการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลเป็นเชิงประจักษ์

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.สาลิณี ชนาพงษ์จารุ ข้าราชการบำนาญ ดร.สามารถ กมขุนทด ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต ๒ นายปวิณวัชร ขุนเทียมเขมาชาติ ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต ๒ ผู้บริหาร คณะครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่ร่วมพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการพัฒนาารูปแบบนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านอื่น ๆ ต่อไป

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	
คำนำ	
สารบัญ	
สารบัญตาราง	
สารบัญรูปภาพ	
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์เป้าหมายของการพัฒนา	3
วัตถุประสงค์	3
เป้าหมาย	3
ขอบเขตการดำเนินงาน	4
ส่วนที่ 2 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
ส่วนที่ 3 วิธีการดำเนินงาน	30
ส่วนที่ 4 ผลการดำเนินงาน	35
ส่วนที่ 5 สรุปผลการดำเนินงาน	38
บรรณานุกรม	39

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า
ตาราง ๑ การสังเคราะห์ความสอดคล้องของกระบวนการนิเทศการศึกษา ตามแนวคิดของ นักการศึกษา	๑๐
ตาราง ๒ การเคราะห์ความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบตามแนวคิดของนักการศึกษา	๑๙
ตาราง ๓ การสังเคราะห์ความสอดคล้องของกระบวนการนิเทศการศึกษา ตามแนวคิดของ นักการศึกษา	๒๓
ตาราง ๔ การเคราะห์ความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบตามแนวคิดของนัก การศึกษา	๒๔

สารบัญภาพ

เรื่อง	หน้า
ภาพ ๑ การวิเคราะห์หารูปแบบการนิเทศภายใน ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ของโรงเรียนอนุบาลคลองสาน	๒๘
ภาพ ๒ กรอบแนวคิดการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการ เรียนรู้ เชิงรุก(Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model	๓๐
ภาพ ๓ รูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model	๓๕

ส่วนที่ ๑

บทนำ

๑. ความเป็นมาและความสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๔๕ หมวด ๔ มาตราที่ ๒๒ กำหนดไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพและมาตราที่ ๒๔ กำหนดไว้ว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้ ๑) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ๒) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ๓) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

การจัดการศึกษาดังกล่าวเป็นการส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนที่ทำให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตเป็นการส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยสมองด้วยกายและด้วยใจสามารถสร้างองค์ความรู้ผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเองผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเองและได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๕ หน้า ๙๗)

ทิศทางของยุทธศาสตร์ชาติพ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๖๘ นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๖๘ แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร (พ.ศ. ๒๕๖๐ - พ.ศ. ๒๖๗๐) แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๗๐ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต ๒ (๒๕๖๗: ๕๘) ภายใต้วิสัยทัศน์ “จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพเพื่อให้ผู้เรียนมีความสุขและพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ” โดยมีจุดเน้น ๔s, Smarts Area : บริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศ Smarts School : สถานศึกษาจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ Smarts Teacher : ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ Smarts Student : ผู้เรียนมีคุณภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต ๒, ๒๕๖๗ หน้า ๕๘)

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือ “วิธีการสำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียน ให้เกิดคุณลักษณะต่างๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเองและได้พัฒนา ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งแนวคิดการจัดการศึกษานี้เป็นแนวคิดที่มีรากฐานจากปรัชญา การศึกษาและทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ ที่ได้พัฒนามาอย่าง ต่อเนื่องยาวนาน และเป็นแนวทางที่ได้รับการพิสูจน์ว่า สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตาม ต้องการอย่างได้ผล” (วัฒนาพร ระบุทุกซ์, ๒๕๔๒, หน้า ๗๗) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning) ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพความสำคัญต่อการพัฒนา พฤติกรรมการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในการเรียนวิชา “การสอนโดยเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ จะช่วยพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์สังคม สติปัญญา ทั้งด้านความรู้ทักษะและเจตคติ (ลักษณะนิสัย) และทั้งด้าน IQ (Intelligence Quotient) และด้าน EQ (Emotional Quotient) ซึ่งจะนำไปสู่ความ เป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข สอดคล้องกับจุดเน้นใน

แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต ๒ จุดเน้นที่ ๒ Smarts School : สถานศึกษาจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ด้านการจัดการเรียนรู้ ข้อ ๕.๑ สถานศึกษาจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

การพัฒนาคุณภาพศึกษาให้เกิดคุณภาพนั้น สิ่งหนึ่งเป็นคุณภาพของผู้เรียนที่เชื่อมั่นว่าผู้เรียนจะมีคุณภาพตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตลอดทั้งมีทักษะ ในศตวรรษที่ ๒๑ นั้น จะต้องมีการบูรณาการสู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ๓ กระบวนการ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งกระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นภารกิจจำเป็นต่อการจัดการศึกษาที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เป็นเป้าหมายสุดท้าย บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในหน่วยงานจัดการศึกษา จำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือ ชี้แนะและพัฒนา งานให้ประสบผลสำเร็จ ทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อีกทั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเหลือ สนับสนุนให้กระบวนการบริหาร และกระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาของประเทศ กระบวนการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการการนิเทศ การศึกษาโดยเฉพาะการนิเทศ ภายในสถานศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนา ปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในด้านการบริหาร จัดการด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นองค์กรที่สมาชิกได้พัฒนาขีดความสามารถ ของตนเพื่อการสร้างสรรค์งานและการบรรลุ เป้าหมายของงานอย่างต่อเนื่องโรงเรียนอนุบาลคลองลาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต ๒ ยังมีความต้องการให้มีการพัฒนาระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เข้มแข็งและต่อเนื่อง โรงเรียนอนุบาลคลองลาน การจัดการศึกษาจึงได้จัดทำแนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ เยาวพา เดชะคุปต์ (๒๕๔๒ หน้า ๘๖) การนิเทศ การศึกษาเป็นกระบวนการ เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ รับการนิเทศเกิดการพัฒนามีผลให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และวัชรา เลาเรียนดี (๒๕๕๐ หน้า ๑๒๐) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนว่าเป็นกระบวนการนิเทศ การศึกษา และกิจกรรมต่าง ๆ ที่มุ่งพัฒนา การเรียนการสอนที่จัดดำเนินการในโรงเรียนโดยบุคลากร ในโรงเรียนเป็นหลัก ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน คณะครู และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในโรงเรียนโดยตรง

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษา ซึ่งการทดสอบ ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ถือเป็นตัวชี้วัดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน โรงเรียน อนุบาลคลองลานมีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ในปี ๒๕๖๔ จาก การทดสอบ จำนวน ๔ รายวิชา มีรายวิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าระดับประเทศ จำนวน ๑ รายวิชา คือวิชาคณิตศาสตร์ และในปี ๒๕๖๕ มีรายวิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าระดับประเทศ จำนวน ๑ รายวิชา คือ วิชาคณิตศาสตร์ เมื่อพิจารณาผลจากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ที่เกิดขึ้น โดย ภาพรวมจะเห็นว่ามียังบางรายวิชาที่มีผลคะแนนสอบลดลงทุกปี และจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีโรงเรียนอนุบาลคลองลาน ปีการศึกษา ๒๕๖๖ (๒๕๖๖, หน้า

๗-๘) พบว่า สภาพปัจจุบัน การจัดการเรียนการสอนบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่ตอบสนองหรือไม่บรรลุตาม เป้าประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ยังคงค่อนข้างต่ำสถานศึกษามีประสิทธิภาพการนิเทศติดตาม งานยังไม่สม่ำเสมอและไม่ต่อเนื่องเท่าที่ควรควรส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอดอย่างเป็นระบบ โดยครูจัดการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนรู้จักแยกแยะข้อมูล เปรียบเทียบ ข้อมูล จัดเรียงลำดับข้อมูล จัดกลุ่มความคิดตามวัตถุประสงค์ ให้ถูกต้อง โดยให้ผู้เรียนมานำเสนอหน้าชั้นเรียน เกี่ยวกับโครงการตามที่มอบหมายให้ทำหมอนเวียนทุกคน ตลอดปีการศึกษา โรงเรียนอนุบาลคลองลานตระหนัก ในความสำคัญและปัญหาในเรื่องดังกล่าวและเพื่อสนอง จากปัญหาที่เกิดขึ้นเห็นได้ว่าการนิเทศภายในของสถานศึกษา มีความสำคัญที่ส่งผลต่อผลการเรียนของผู้เรียน และระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เนื่องจากการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการบริหารงานวิชาการ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาศึกษาที่สอดคล้องกับจุดเน้นของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต ๒ ในเรื่องพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของ ครูผู้สอน รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการสร้างความตระหนักร่วมกัน โรงเรียน อนุบาลคลองลานจึงใช้การนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน มาเป็นรูปแบบในการดำเนินยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียน ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลคลองลาน ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ให้มีคะแนนเฉลี่ยที่สูงขึ้น

๒. วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนา

๒.๑ วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน
๒. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศ AKL STAR Model ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับของโรงเรียนอนุบาลคลองลานในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู
๓. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูและบุคลากรของโรงเรียนอนุบาลคลองลานที่มีต่อการนิเทศภายใน ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model

๒.๒ เป้าหมาย

เชิงปริมาณ

๑. ร้อยละ ๑๐๐ ของครูและบุคลากรได้รับการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้อิงรูปแบบ AKL STAR Model และส่งเสริมให้นำผลไปใช้ ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
๒. ร้อยละ ๘๐ ของครูและบุคลากรมีความพึงพอใจในรูปแบบการนิเทศภายใน เพื่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้อิงรูปแบบ AKL STAR Model ที่ระดับมากขึ้นไป

เชิงคุณภาพ

๑. มีการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน เพื่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้อิงรูปแบบ AKL STAR Model ของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน
๒. ครูทุกคนได้รับการนิเทศและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ผู้เรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง Active Learning หลังการนิเทศรูปแบบ AKL STAR Model ของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน เกิดการเรียนรู้ตามหลักสูตรและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

๓. ขอบเขตการดำเนินงาน

กระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานรูปแบบการนิเทศภายใน เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน ในครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาโดยมีขั้นตอนการดำเนินงานแบ่งออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการนิเทศภายในของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน โดยแบ่งเป็น ๒ ขั้นตอนย่อย ได้แก่

๑.๑ ขั้นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยการสังเคราะห์เอกสาร เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในเพื่อนำมา กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบ ประเด็นการศึกษา ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการ นิเทศภายใน

๑.๒ ขั้นการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ

ขั้นตอนที่ ๒ การสร้างและพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน AKL STAR Model เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยแบ่งออกเป็น ๒ ขั้นตอนย่อยได้แก่

๒.๑ ขั้นตอนการออกแบบและยกร่างรูปแบบโดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถด้านการนิเทศ ด้านการวิจัยร่วมกับคณะครูในโรงเรียนจำนวน ๓๔ คน

๒.๒ ขั้นการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ โดยใช้การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน ๙ คนเพื่อตรวจสอบและประเมินรูปแบบใน ๔ ด้าน ได้แก่ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์

ขั้นตอนที่ ๓ การทดลองใช้และประเมินรูปแบบ แบ่งออกเป็น ๒ ขั้นตอนย่อยได้แก่

๓.๑ ขั้นศึกษาผลที่เกิดจากการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งศึกษาใน ๓ ด้านคือ ผลที่เกิดกับสถานศึกษา ผลที่เกิดกับครูผู้สอน และผลที่เกิดกับผู้เรียน

๓.๒ ขั้นประเมินความพึงพอใจ เป็นการประเมินความพึงพอใจผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน ๒๙ คน โดยใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ

ส่วนที่ ๒ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน ในครั้งนี้ ได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ มีรายละเอียดที่เสนอตามลำดับ ดังนี้

๑. แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
 - ๑.๑ ความหมายของการนิเทศการศึกษา
 - ๑.๒ ความสำคัญของการนิเทศการศึกษา
 - ๑.๓ จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา
 - ๑.๔ กระบวนการนิเทศการศึกษา
 - ๑.๕ เทคนิค/วิธีการนิเทศภายในโรงเรียน
๒. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
 - ๒.๑ ความหมายของการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)
 - ๒.๒ รูปแบบของการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)
 - ๒.๓ วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
๓. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ (Model)
 - ๓.๑ ความหมายของรูปแบบ (Model)
 - ๓.๒ องค์ประกอบของรูปแบบ (Model)
 - ๓.๓ การออกแบบและพัฒนาารูปแบบ (Model)
๔. บริบทโรงเรียนอนุบาลคลองลาน
๕. กรอบแนวคิดการพัฒนา

๑. แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

๑.๑ ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นการนิเทศงานที่เกี่ยวกับงานบริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หรือองค์กรการศึกษา เป็นการให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ หรือปรับปรุงทางการศึกษาแก่บุคลากร ทางการศึกษา เพื่อให้สามารถดำเนินงานไปได้ด้วยดี และมีประสิทธิภาพ ความหมายของการนิเทศการศึกษา การนิเทศการศึกษา (Supervision) เป็นกระบวนการทำงานและความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศ กับผู้รับการนิเทศ เพื่อประสิทธิภาพอันสูงสุดในการเรียนของนักเรียน การนิเทศเป็นการกระตุ้นให้การ ทำงานประสบผลสำเร็จ ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

แฮริส (Harris) (๑๙๘๕ หน้า ๑๐-๑๑) มีความเห็นว่า การนิเทศการศึกษาคือ สิ่งที่บุคลากร ในโรงเรียนกระทำกับ บุคคลหรือสิ่งของเพื่อมุ่งหมายในการคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของโรงเรียน ให้เป็นไปตาม แนวทางที่จะสงอิทธิพลให้บรรลุจุดมุ่งหมายหลักการสอนของโรงเรียนนั่นคือ การนิเทศ การศึกษา มุ่งให้เกิดผลต่อผู้เรียนโดยผ่านบุคคลและวัสดุ

จอมพงศ์ มงคลวนิช (๒๕๕๕ หน้า ๑๓๑) ให้ความหมายของการนิเทศว่า หมายถึง กระบวนการ ทำงานร่วมกันของ ผู้บริหารกับบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งจะต้องร่วมมือกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

เพื่อปรับปรุง และ พัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครูเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้สูงขึ้นตาม จุดมุ่งหมายที่ทาง สถานศึกษาคาดหวังไว้

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (๒๕๕๙ หน้า ๑๓๑) ให้ความหมายของการนิเทศ หมายถึง กระบวนการในการจัดกิจกรรมอัน นำไปสู่จุดหมายปลายทางที่พึงประสงค์และเป็นการแสดงถึงกิจกรรมการนิเทศที่เป็นไปในทางการให้คำปรึกษาช่วยเหลือปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้ได้มาตรฐานที่กำหนดในการประกันคุณภาพ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๖๒ หน้า ๒) ได้กล่าวถึง การนิเทศ การศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือ ชี้แนะและพัฒนางานให้ประสบความสำเร็จทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อีกทั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเหลือสนับสนุน กระบวนการบริหาร และกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

จากแนวคิดและความหมายต่าง ๆ ที่กล่าวมาสรุปเป็นความหมายของ การนิเทศทาง การศึกษาได้ ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการในสถานศึกษาที่มีแบบแผนที่ มีระบบ และ ขั้นตอนชัดเจน อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือ การช่วยเหลือ การแนะนำบุคลากรทางการศึกษา ในการปรับปรุง ประสิทธิภาพการเรียนการสอน ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและเป้าหมาย การศึกษาที่กำหนดไว้

๑.๒ ความสำคัญของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอน เพราะการนิเทศช่วยพัฒนาครู ส่งเสริมครูให้เจริญงอกงามทางวิชาชีพ การนิเทศการศึกษาช่วยครูหลายประการ

สุทธนู ศรีไสย์ (๒๕๕๕ หน้า ๗-๙) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศ การศึกษามี พื้นฐานมาจาก การวิจัยและเกี่ยวข้องโดยตรงกับโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพสูง ส่วนมากจะเกี่ยวข้องอยู่ กับทัศนคติ ความเชื่อ ความรับผิดชอบ การเร้าหรือกระตุ้นให้ครูปรับปรุงตนเอง ประโยชน์ที่ครูควรจะได้รับจากการนิเทศสรุปได้ ดังนี้

๑. การนิเทศช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าครูยังคงมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ใน ห้องเรียนครูก็จะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์แบบ และจะมีความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานทุกด้าน

๒. การนิเทศสนับสนุนให้ครูสามารถประเมินผลการทำงานได้ด้วยตนเอง ครู สามารถมองเห็นด้วยตนเองว่าตนเองนั้นประสบความสำเร็จในการสอนได้มากน้อย เพียงใดและการ ปฏิบัติงานภายในโรงเรียนของครู ส่วนมากจะเกี่ยวข้องอยู่กับวิธีการควบคุม มากกว่าการจัดการ ดังนั้น ในการควบคุมสิ่งใดโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในห้องเรียนครูจะต้อง มีอำนาจอย่างแท้จริงจึงจะสามารถ ควบคุมสิ่งนั้นได้เหมาะสมกับสถานการณ์และมองเห็น ความสามารถของตนเองได้อย่างชัดเจน

๓. การนิเทศช่วยครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ครูผู้สอนแต่ละ คนสามารถสังเกต การทำงานหรือการสอนของครูคนอื่น ๆ เพื่อปรับปรุง การสอนของตน นอกจากนี้ จะมีการแลกเปลี่ยนวัสดุ อุปกรณ์การสอนและรับเอาวิธีการ สอนใหม่ ๆ จากครูคนอื่นไปทดลองใช้ รวมทั้งเรียนรู้วิธีการช่วยเหลือให้การ สนับสนุน แก่ครูคนอื่น ๆ ด้วย

๔. การนิเทศช่วยกระตุ้นครูให้มีการวางแผนจัดทำจุดมุ่งหมายและแนว ปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน ครู แต่ละคนสามารถให้ความช่วยเหลือเพื่อนครูด้วยกัน เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับ ปัญหาการสอนอย่างกว้าง ๆ ภายใน โรงเรียน การวางแผนฝึกหรือ ให้บริการเสริมวิชาการ การพัฒนา หลักสูตรและการกระตุ้นให้ครูผู้สอนทำงาน วิจัยเกี่ยวกับ ชั้นเรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติงานของครูกับกลุ่มจะชี้ให้เห็นความสามารถ ในการ ควบคุมและจัดการ ความน่าเชื่อถือและความเป็นนักวิชาการของครูคนนั้นได้เป็นอย่างดี

๕. การนิเทศจะเป็นกระบวนการที่ทำหายความสามารถของครูให้มีความคิด เชิงนามธรรมสูงขึ้น ในขณะที่ปฏิบัติงานครูผู้สอนจะได้รับข้อมูลย้อนกลับซึ่งเป็นผลมาจากการประเมินผล ข้อมูลเหล่านี้จะสะท้อนให้

เห็นข้อดีและข้อเสียของการปฏิบัติงาน รวมทั้งแนวคิดหลาย แนวทางซึ่งวิธีการดังกล่าวจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะ ทำหายและช่วยพัฒนา แนวคิดเชิงนามธรรม (Abstract Thinking) ของครูให้สูงขึ้นได้อีกด้วย

Ben Harris (๑๙๗๕, อ้างถึงใน สุทรนุศรีไสย์, ๒๕๕๕ หน้า ๑๐) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้นิเทศ จะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการช่วยเหลือครูในเรื่องการปรับปรุงการสอน และเกี่ยวข้องทางอ้อมกับ การสอน นักเรียน ดังนั้นการนิเทศจึงต้องเน้นอยู่ที่การปรับปรุง การสอนของครูเพื่อให้นักเรียน บรรลุผลตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้นิเทศ คุณภาพของครูในแต่ละโรงเรียนหรือแต่ละ แห่งจะขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบ ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศเป็นสำคัญ โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ ในทุกด้านเราจะเห็นว่าส่วนหนึ่งจะมาจาก โปรแกรมการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั่นเอง

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา มีความสำคัญในการช่วยเหลือครูให้ปรับปรุงการเรียนการสอนและ การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้นักเรียนบรรลุผลตามเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ ผลจากการนิเทศจะเป็นข้อมูล สะท้อนให้เห็นข้อดีข้อเสียของการปฏิบัติงานเพื่อช่วยให้ครูได้รับการฝึกฝน ปรับปรุงการทำงาน ได้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์การทำงาน หรือการสอนและช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง

๑.๓ จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยเหลือครู หรือมุ่งหวังให้ครูพัฒนาการจัดการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยการทำงานหลายฝ่าย แนวทางการ ดำเนินงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย การจะดำเนินการให้ได้ผลดีต้องมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน โดยนักวิชาการหลาย ท่านได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายการนิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (๒๕๔๘ หน้า ๒๒๕) กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา มีดังนี้

- ๑) เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการบริหาร และงานวิชาการของสถานศึกษา
- ๒) เพื่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- ๓) เพื่อสำรวจวิเคราะห์วิจัย และประเมินผล เพื่อปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษา
- ๔) เพื่อพัฒนาหลักการและสื่อการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานและเอกสารทางวิชาการให้มี ประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการ และความจำเป็นของสถานศึกษา และครู อาจารย์
- ๕) เพื่อพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะครูอาจารย์ให้มีความรู้ทักษะ และประสบการณ์อันจำเป็นที่จะ นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนการจัดการศึกษา ทั้งให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้

จอมพงศ์ มงคลวนิช (๒๕๕๕ หน้า ๑๓๒) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายการนิเทศการศึกษาว่า เป็น การช่วยเหลือ และพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน และช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ ปฏิบัติและผู้เกี่ยวข้องตลอดจนทำให้เกิดความมั่นใจและความภูมิใจในการปฏิบัติงาน

รุ่งชัชดา พรवेशชาติ (๒๕๕๗ หน้า ๔๐) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายการนิเทศศึกษามีหน้าที่ ที่จะ ทำให้สถานศึกษาเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายที่จะดำเนินไปสู่วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ภารกิจของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์จำเป็นต้องพัฒนาตนเองมิใช่เน้นแต่เรื่องเทคนิคการสอน และคิดค้น ระเบียบ วิธีสอนเท่านั้น หากแต่ยังต้องมุ่งเสริมสร้างความเจริญเติบโตของนักเรียนรอบด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ด้านร่างกาย ด้านสังคม

สรุปได้ว่า การนิเทศศึกษามีจุดมุ่งหมายสอดคล้อง กับการนิเทศการเรียนการสอน เพื่อให้ครู ได้พัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ สามารถแก้ปัญหาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถบริหารงาน วิชาการ และนิเทศการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดย ผ่านกระบวนการนิเทศ

๑.๕ กระบวนการนิเทศการศึกษา

สิ่งสำคัญในการนำเอาหลักการ ทฤษฎี และแนวคิดต่าง ๆ ไปสู่ภาคปฏิบัตินั้นก็คือ “กระบวนการ” เป็นขั้นตอนของการดำเนินงานที่มีแบบแผน มีลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกัน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีนักการศึกษาและนักวิชาการได้นำเสนอกระบวนการนิเทศ ไว้ดังนี้

นพพงษ์ บุญจิตราดุล (๒๕๒๗, อ้างถึงใน จันทรพิมพ์ วงศ์ประชารัตน์, ๒๕๕๖ หน้า ๕๕-๕๖) ได้อธิบายว่าขั้นตอนการนิเทศมี ๕ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ขั้นวางแผน เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างของ องค์ประกอบ คือ ๑) ตั้งเป้าหมายหรือหลักการ ๒) กำหนดความจำเป็นหรือความต้องการ ๓) วางวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน และ ๔) กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

๒. ขั้นจัดการออกแบบรูปแบบขององค์ประกอบของโครงการ มีขั้นตอน ย่อยดังนี้ ๑) คัดเลือกผู้เข้ารับการนิเทศ ๒) นิเทศหรือสรรหาผู้ทำหน้าที่นิเทศ ๓) กำหนดเนื้อหาการ นิเทศ ๔) จัดสรรงบประมาณ ๕) เลือกวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือ ที่จะดำเนินการ และ ๖) มอบหมายงานด้านอำนวยความสะดวกและกำหนดสถานที่

๓. ขั้นดำเนินการตามโครงการ ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ดังนี้ ๑) แก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด ๒) จัดกิจกรรมประกอบเมื่อเห็นว่าเกิดความเครียด ความล่า หรือเบื่อหน่าย และ ๓) สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในกลุ่ม

๔. ขั้นประเมิน ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ดังนี้ ๑) ใช้เครื่องมือ ประเมินผลให้ถูก ๒) วิเคราะห์ผล และตีความหมายให้เห็นชัด และ ๓) สรุปผลหาข้อบกพร่อง เพื่อแก้ไขในการดำเนินงานครั้งต่อไป

๕. ขั้นวางแผนใหม่ ถ้ามีโครงการต่อเนื่อง

สัจด์ อุทรานันท์ (๒๕๓๐ หน้า ๘๔-๘๘) ได้เสนอกระบวนการนิเทศ การศึกษาที่เรียกว่า PIDRE ซึ่งมี ๕ ขั้นตอน ดังนี้

๑. วางแผนการนิเทศ (Planning-P) เป็นการประชุมปรึกษาหารือเพื่อให้ได้มา ซึ่งสภาพปัญหา ความต้องการที่จะนิเทศ วางแผนการปฏิบัติงานการนิเทศ

๒. ให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน (information-I) เป็นการให้ความรู้ความเข้าใจถึงสิ่งที่จะดำเนินการ ขั้นตอนในการดำเนินการมีความจำเป็นสำหรับ การนิเทศ อย่างไร ผลจะเป็นอย่างไรเพื่อให้ความรู้ในการปฏิบัติที่ถูกต้อง

๓. การปฏิบัติงาน (Doing-D) เป็นการปฏิบัติงานใน ๓ ลักษณะ คือ ๑) การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ เป็นขั้นที่ผู้รับการนิเทศลงมือในการปฏิบัติงานตาม ความรู้ ความสามารถที่ได้รับมาจากการให้ ความรู้ในสิ่งที่ทำ ๒) การปฏิบัติงานของผู้นิเทศ ขั้นนี้ผู้นิเทศจะทำการนิเทศและควบคุมคุณภาพให้งานสำเร็จ ออกมาตามกำหนดเวลา และมีคุณภาพสูง และ ๓) การปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุผล

๔. การสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing-R) เป็นการเสริมกำลังใจของผู้บริหารเพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

๕. การประเมินผลผลิตและกระบวนการดำเนินงาน (Evaluating-E) ผู้นิเทศจะประเมินผลการดำเนินงานเพื่อรวบรวมผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และ ปรับปรุงผลงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สพช.) (๒๕๓๕, อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๕๕ หน้า ๔๖) ได้กำหนดกระบวนการนิเทศการศึกษาออกเป็น ๕ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการเป็นขั้นตอนสำคัญที่ต้องดำเนินการในขั้นตอนแรกของการนิเทศเพื่อให้ผู้นิเทศได้ทราบสภาพที่มีปัญหาหรือความต้องการอย่างไรซึ่งจะเป็นข้อมูลในการวางแผนและกำหนดทางเลือกต่อไป

๒. การวางแผนและกำหนดทางเลือก โดยนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ ประกอบกับทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อจัดลำดับความสำคัญและวางแผนว่าจะกำหนดทางเลือก ในการนิเทศอย่างไร เพื่อให้ได้ทางเลือกที่ดีที่สุดที่คิดว่าจะสนองวัตถุประสงค์ได้ผลสูงสุด และเหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่

๓. การสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการเป็นการผลิตสื่อที่ใช้ในการปฏิบัติงานการนิเทศเพื่อแก้ปัญหาและการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ ส่วนเครื่องมืออื่นใช้ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศเพื่อให้ทราบที่มาของปัญหา ความต้องการและการวางแผนแก้ปัญหาได้ถูกต้อง

๔. การปฏิบัติการนิเทศ เป็นการนำสื่อหรือเครื่องมือที่เตรียมไว้แล้ว มาดำเนินการไปในคราวเดียวกันกับการออกไปปฏิบัติการควบคุม กำกับดูแล

๕. การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการนิเทศ การประเมินผลกระทำได้หลายวิธีและนำผลจากการประเมินมาสรุป และรายงานผล นอกจากนี้ยังใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อใช้ประกอบการศึกษา สภาพปัญหาและการวางแผนการปฏิบัติการดำเนินการต่อไปอีกด้วย

สุภภรณ์ กิตติรัชดานนท์ (๒๕๕๐ หน้า ๑๔๐) สรุปกระบวนการนิเทศ มี ๖ ขั้นตอน คือ ๑) การสร้างความตระหนัก ๒) การวางแผนการนิเทศ ๓) การสร้างเครื่องมือ สื่อการนิเทศ ๔) การนิเทศการเรียนการสอน ๕) การประเมิน ติดตามผล ๖) การขยายผล สร้างวัฒนธรรมคุณภาพ

เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (๒๕๕๒ หน้า ๗๗) ได้สรุปกระบวนการนิเทศการสอน ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ๓ ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน ขั้นดำเนินการนิเทศ และขั้นการวัด ประเมินผลการนิเทศ

วชิรา เครือคำอ้าย (๒๕๕๒ หน้า ๓๕๕) สรุปรูปแบบการนิเทศนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีกระบวนการ ๔ ขั้นตอน คือ ๑) เตรียมความรู้/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ ๒) เตรียมวางแผนการนิเทศ ๓) ดำเนินการนิเทศ และ ๔) ประเมินผลการนิเทศ

ยุพิน ยืนยง (๒๕๕๓ หน้า ๒๔๙-๒๕๐) ได้สรุปว่า รูปแบบการนิเทศแบบ หลากหลาย วิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครู มีกระบวนการนิเทศ มี ๔ ขั้นตอน คือ ๑) การคัดกรองระดับความรู้ความสามารถ ทักษะที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และการวิจัยใน ชั้นเรียน ๒) การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ ๓) การดำเนิน การนิเทศ และ ๔) การประเมินผลการนิเทศ

วชิรา เล่าเรียนดี (๒๕๕๓ หน้า ๒๗-๒๘) สรุปกระบวนการนิเทศการศึกษา มี ๗ ขั้นตอน คือ ๑) การวางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ๒) เลือกประเด็น หรือเรื่องที่ สนใจจะปรับปรุงและพัฒนา ๓) นำเสนอโครงการพัฒนาและขั้นตอนการปฏิบัติ ๔) ให้ความรู้หรือแสวงหาความรู้จากเอกสารต่าง ๆ และจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับเทคนิคการสังเกตการ สอนในชั้นเรียนและความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนและนวัตกรรมใหม่ๆที่สนใจ ๕) จัดทำแผนการนิเทศ กำหนดวัน เวลาที่จะสังเกตการสอน ประชุมปรึกษาหารือเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ ๖) ดำเนินการตามแผนโดยครูและผู้นิเทศ และ ๗) สรุปและประเมินผลการปรับปรุง และพัฒนายางานผลสำเร็จ

จิตติมา วรณศรี (๒๕๕๗ หน้า ๑๑๓) ได้กล่าวว่า กระบวนการในการนิเทศภายในสถานศึกษานักวิชาการทั้งใน และต่างประเทศได้นำเสนอกระบวนการในการดำเนินการนิเทศที่มีทั้งส่วนคล้ายคลึงและส่วนที่แตกต่าง เพื่อให้การนิเทศสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการตามบริบทของสถานศึกษา การประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยและกระบวนการบริหาร PDCA รายละเอียด ดังนี้ ๑) การสำรวจสภาพและปัญหาเป็น

การสำรวจรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับสภาพการณ์ปัจจุบันและปัญหาในการดำเนินงาน ๒) การวางแผนการนิเทศ เป็นการร่วมกันพิจารณาวางแผน กำหนดแนวทาง วิธีการหรือเทคนิคต่าง ๆ ที่จะใช้ในการนิเทศภายใน สถานศึกษาวิธีการที่เลือกใช้ในเทศควรให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของ สถานศึกษา ๓) การดำเนินการนิเทศ เป็นการดำเนินการนิเทศภายในโดย ผู้นิเทศที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติการนิเทศตามกำหนดการในปฏิทิน การนิเทศด้วยเทคนิคหรือวิธีที่ได้วางแผนไว้ ๔) การประเมินผล และปรับปรุงเป็นการตรวจสอบการบรรลุ จุดมุ่งหมายและการแก้ปัญหาในการนิเทศ โดยอาจใช้ การประชุมคณะผู้นิเทศเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล จาก การดำเนินการนิเทศตามแผนที่กำหนด

ชญากาญจน์ ศรีเนตร (๒๕๕๘ หน้า ๑๒๔-๑๒๕) สรุปรูปแบบการนิเทศภายใน สถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ มีกระบวนการ ๕ ขั้นตอน ประกอบด้วย ๑) การสำรวจ ความต้องการและความจำเป็น ๒) การวางแผนการนิเทศ ๓) การดำเนินการนิเทศ ๔) การประเมินผลและ รายงานผลการนิเทศ และ ๕) การขยายผล ยกย่อง และเชิดชูเกียรติ

จากการกระบวนการนิเทศการศึกษาตามแนวคิดของนักการศึกษา ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์แยกแยะ รายละเอียดเพื่อหาความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกัน แสดงรายละเอียด ดังตาราง ๑

ตาราง ๑ การสังเคราะห์ความสอดคล้องของกระบวนการนิเทศการศึกษา ตามแนวคิดของ นักการศึกษา

กระบวนการนิเทศการศึกษา	แนวคิดของนักการศึกษา										
	นพพงษ์ บุญจิตราดุล (๒๕๒๓)	สังัด อุทรานันท์ (๒๕๓๐)	สำนักงานคณะกรรมการ ประถมศึกษาแห่งชาติ (๒๕๓๕)	สุภาภรณ์ กิตติธรรมานนท์ (๒๕๕๐)	เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (๒๕๕๒)	วิจิรา เครือคำอ้าย (๒๕๕๒)	ยุพิน ยืนยง (๒๕๕๓)	วิชรา เล่าเรียนดี (๒๕๕๓)	จิตติมา วรณศรี (๒๕๕๓)	ชญากาญจน์ ศรีเนตร (๒๕๕๘)	ความเห็นที่สอดคล้องกัน
ศึกษาสภาพปัจจุบัน สร้างความตระหนักเลือก ประเด็นปัญหา			✓	✓				✓	✓	✓	๕
คัดกรองระดับความรู้ ทักษะ เตรียมความรู้ เทคนิคการจัดการเรียนรู้		✓				✓	✓	✓			๘
วางแผน	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	๑๑
ขึ้นออกแบบองค์ประกอบ สร้างสื่อ เครื่องมือ	✓		✓	✓				✓			๘
สร้างขวัญและกำลังใจ		✓									๑
ดำเนินการตามโครงการนิเทศติดตาม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	๑๐
ประเมินผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	๑๐
วางแผนใหม่	✓										๑
ขยายผล				✓						✓	๒

ผู้ศึกษาได้พิจารณาความเห็นของนักการศึกษา จำนวน ๑๐ ท่าน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคือมี ความคิดของนักการศึกษาที่สอดคล้องกันตั้งแต่ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป (ตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป) สรุปลงเป็นองค์ประกอบได้ ดังนี้

๑. ศึกษาสภาพปัจจุบัน สร้างความตระหนักเลือกประเด็นปัญหาและความต้องการจำของครูผู้สอนและโรงเรียน
๒. คัดกรองระดับความรู้หรือทักษะ เตรียมความรู้ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ เทคนิคการจัดการเรียนรู้
๓. วางแผน เป็นการวางแผนการนิเทศและกำหนดปฏิทินการนิเทศ
๔. ดำเนินการนิเทศตามโครงการที่กำหนด เป็นขั้นการปฏิบัติการนิเทศตามแผนปฏิทินการนิเทศ และเครื่องมือการนิเทศที่กำหนด
๕. ประเมินผล เป็นการวัดและประเมินผล จัดทำรายงานผลการดำเนินงานนิเทศ

๑.๕ เทคนิค / วิธีการนิเทศภายในโรงเรียน

เทคนิคหรือวิธีการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน มุ่งเน้นการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน การจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นงานสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ โดยเลือกวิธีการจัดการนิเทศให้เหมาะสมกับ สภาพการณ์และบุคลากรภายในโรงเรียนซึ่ง วิไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (๒๕๓๘ หน้า ๔๒) ได้กล่าวไว้ว่าการนิเทศการศึกษาจะประสบความสำเร็จด้วยดีนั้น ผู้นิเทศจำเป็นต้องทราบเทคนิคในการนิเทศการศึกษาเป็นอย่างดีเทคนิคหรือวิธีการ จัดการนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งมีนักการศึกษาได้เสนอไว้ดังนี้

Glatthorn (๑๙๘๔ อ้างถึงในวัชรา เล่าเรียนดี, ๒๕๔๘ หน้า ๑๐๒-๑๐๙) ได้เสนอเทคนิค/วิธีการนิเทศ ที่หลากหลายวิธี คือ

๑. การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) หลักการนิเทศแบบคลินิกเป็นการนิเทศที่เน้นกระบวนการปรับปรุงการสอนของครูอย่าง เข้มข้น ที่ต้องวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการกระทำอย่างรอบคอบทุกขั้นตอน และทำให้ครบวงจร ในการ นิเทศซึ่งประกอบด้วย การประชุมก่อน การสังเกตการสังเกตการสอน การวิเคราะห์ข้อมูลหลังการสังเกต การสอนการประชุมหลังการวิเคราะห์ข้อมูลและ การประเมินผลโดยวงจรการนิเทศจะต้องกระทำซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้งตลอดปีสำหรับผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศ ควรได้รับการฝึกฝนวิธีการและเทคนิคการนิเทศแบบนี้ โดยเฉพาะและควรมี สัมพันธภาพอันดีกับผู้รับการนิเทศการนิเทศแบบคลินิกเริ่มจากแนวคิดของ Goldhammer, Anderson and Krajewski (๑๙๙๓, อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี ๒๕๔๔ หน้า ๑๓๘-๑๓๙) ได้เสนอลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบคลินิกสรุปได้ดังนี้ คือ ได้เสนอลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบคลินิกสรุปได้ดังนี้

- ๑) การนิเทศแบบคลินิก เป็นเทคโนโลยีในการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยตรง
- ๒) การนิเทศแบบคลินิก เป็นส่วนสำคัญที่แทรกอยู่ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน
- ๓) การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่มีเป้าหมายวัตถุประสงค์ชัดเจน โดย เชื่อมโยงระหว่าง ความต้องการของโรงเรียนและความต้องการในความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพของครู ในโรงเรียน
- ๔) การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงาน ในวิชาชีพระหว่างครูและผู้นิเทศ
- ๕) การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่จะต้องมีความเชื่อใจเชื่อถือซึ่งกันและกัน โดยสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจสนับสนุนกันและกันและความผูกพันในการที่จะพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้า
- ๖) การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่เป็นระบบถึงแม้ว่าการดำเนินการจะต้องยืดหยุ่น มีการปรับเปลี่ยนวิธีการอย่างต่อเนื่อง
- ๗) การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่สร้างสรรค์เชื่อมโยงช่องว่างระหว่างความจริงกับอุดมการณ์

๘) การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่อยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าผู้นิเทศ คือผู้ที่มีความรู้ อย่างแท้จริง เกี่ยวกับการวิเคราะห์การสอนและการเรียนรู้ รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่าง เพื่อนมนุษย์

๙) การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่ต้องมีการให้การฝึกอบรมสำหรับผู้ที่จะทำหน้าที่ นิเทศก่อนที่จะ นำการนิเทศแบบคลินิกไปใช้ โดยเฉพาะในเรื่องเทคนิคการสังเกตการสอนและ การดำเนินการ นิเทศแบบคลินิกที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒. การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative professional Development) การ นิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ จัดเป็นวิธีนิเทศการสอนแบบหนึ่งของระบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการของ Glatthorn (๑๙๘๔, อ้างใน วัชราน เล่าเรียนดี ๒๕๔๕ หน้า ๑๓๓) การนิเทศแบบ ร่วมมือพัฒนาวิชาชีพเป็น กระบวนการ นิเทศที่ครูตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงความเจริญก้าวหน้าใน วิชาชีพของตนเอง โดยปกติจะมีการสังเกตการสอนกันและกันและกันในระดับเรียนแลกเปลี่ยนกัน ให้ข้อมูลย้อนกลับจาก การสังเกตการสอนกัน และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน

Glatthorn (๑๙๘๔ หน้า ๔๐-๔๑) ได้กล่าวถึง ลักษณะพิเศษของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ดังต่อไปนี้

๑) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับการนิเทศมีความเป็นทางการและเป็นเรื่องของสถานศึกษาระดับ หนึ่งนั่นคือ มีการดำเนินการในโรงเรียนโดยบุคลากรในโรงเรียนตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป มีกระบวนการการทำงาน มีการแลกเปลี่ยน การสังเกตการสอนในชั้นเรียนกันและกัน และมีความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนที่ใกล้ชิดกัน

๒) การจับคู่กันสังเกตการสอนอย่างน้อย ๒ ครั้ง หรือมากกว่า ๒ ครั้ง ตามความจำเป็นและ มีการให้ข้อมูล ย้อนกลับภายหลังการสังเกตการสอน

๓) เน้นความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ถึงแม้ว่าผู้บริหารหรือผู้นิเทศอาจจะมีส่วน เกี่ยวข้องในการจัด ดำเนินการและติดตามดูแลโครงการเป็นบางครั้ง หรือเข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียน จัด ประชุมกับอภิปราย โดยเข้าร่วมโครงการโดยตลอดก็ได้

๔) เน้นความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ไม่มีการประเมินมาเกี่ยวข้องการนิเทศในแบบดังกล่าว เพื่อให้ การชมเชยผู้ปฏิบัติ ไม่ใช่ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยมาตรฐาน ดังนั้น ข้อมูลจากผล การสังเกต การสอนหรือจาก การประชุมจะไม่ควรนำไปใช้ในกระบวนการประเมินผลครูของผู้บริหาร

ลักษณะสำคัญ ๔ ประการ ของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ เป็นลักษณะที่สำคัญของวิธีการ นิเทศแบบหลากหลายวิธีการ แต่อย่างไรก็ตามจากความหมายของคำว่า การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งมีความหมายกว้างขึ้น ทำให้เกิดความหลากหลายในการปฏิบัติในการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ การ นิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่มีการนำไปใช้อย่างแพร่หลายตั้งแต่ ปี ค.ศ. ๑๙๖๘ ได้นำวิธีการ นิเทศแบบดังกล่าวไปใช้ แต่ค่อนข้างจะเป็นทางการ

Glatthorn (๑๙๘๔ หน้า ๘๘) สรุปปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ครูที่ร่วมโครงการประสบปัญหาด้านเวลาใน การสังเกต การสอนกัน และกัน แต่ที่สำคัญข้อดีของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพเกิดขึ้นกล่าว คือ ครูมี โอกาสแลกเปลี่ยนวิธีสอนซึ่ง กันและกัน ครูเกิดแรงจูงใจทางบวกเกี่ยวกับการสอนของตนเอง ครูเกิดความ เข้าใจในงานของเพื่อนร่วมงานมากขึ้น และ ครูเกิดความเข้าใจในตัวนักเรียนของตนเองมากยิ่งขึ้น

๓. การนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน (Peer Coaching) การนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อนเป็น การนิเทศภายในรูปแบบหนึ่งซึ่งเน้นการพัฒนาปรับปรุง การจัดการเรียน การสอนของครูและเพื่อส่งเสริม ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและบุคลากรอื่น ๆ ใน โรงเรียน วัชราน เล่าเรียนดี (๒๕๔๕ หน้า ๑๕๖-๑๕๘) ได้ กล่าวถึงการนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน ว่าเป็น วิธีการที่ครูและ เพื่อนครูหรือครูในสาขาอื่นหรือบุคลากร

ที่ไม่ใช่บุคคลในสายผู้สอนตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ร่วมกันมาปฏิบัติงานเกี่ยวกับ การพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หรือร่วมกันพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จะต้องมีการวางแผนการ ปฏิบัติร่วมกันมีการ สังเกตการสอน วิเคราะห์การสอนและการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) รูปแบบต่าง ๆ ของเพื่อนนิเทศเพื่อน (Peer Coaching) ได้จำแนกการนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน (Peer Coaching) เป็น ๓ ประเภทซึ่งแต่ละประเภทจะมีจุดเน้นหรือจุดมุ่งหมายในการพัฒนาต่างกัน ดังนี้

๑. Technical Coaching เป็นการนิเทศที่ช่วยและส่งเสริมการถ่ายโยงความรู้ทักษะและวิธีการสู่ การปฏิบัติจริง ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (หลังการฝึกอบรมเทคนิควิธีการใหม่ ๆ หรือ นวัตกรรมใหม่ ๆ)

๒. Collegial Coaching เป็นการนิเทศที่ช่วยให้ครูได้พัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียน การสอน ของตนเองด้วยตัวเอง เป็นการปฏิบัติงานพร้อมกันระหว่างผู้นิเทศกับครูหรือครูกับเพื่อนครู หรือครูกับบุคลากร อื่น ๆ ในโรงเรียน

๓. Challenge Coaching เป็นการนิเทศที่ช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาการสอน ที่เกิดขึ้นเสมอและยังไม่ได้รับการแก้ไขซึ่งเป็นงานที่ท้าทายความสามารถในการแก้ปัญหาของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

๔. การนิเทศภายในแบบพัฒนาการ (Supervisory Approach in Developmental Supervision) ในการนิเทศแบบพัฒนาการนั้น Glickman and others (๑๙๙๕ หน้า ๑๓๕-๑๗๑) ได้กำหนด วิธีการนิเทศหรือพฤติกรรมการณ์นิเทศ ๔ แบบ คือ

๑. วิธีให้การนิเทศแบบชี้แนะควบคุม (Directive Control Approach) เป็นพฤติกรรมการณ์นิเทศ ภายในที่เน้นการประพฤติปฏิบัติด้วยการพูด การใช้ภาษา ท่าทางต่าง ๆ ในการให้คำแนะนำช่วยเหลือครู ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสามารถที่กระทำได้กับครูเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

๒. วิธีให้การนิเทศแบบชี้แนะให้ข้อมูล (Directive Informational Approach) เป็นพฤติกรรม การนิเทศภายในแบบชี้แนะให้ข้อมูลมีลักษณะเช่นเดียวกันกับการนิเทศแบบชี้แนะควบคุม เพียงแต่ไม่ชี้แนะหรือ ไม่แนะนำวิธีการ ปฏิบัติให้ครูโดยตรงแต่ให้ข้อมูลและวิธีการหลายวิธีให้ครูได้เลือกปฏิบัติ ซึ่งผู้นิเทศควรจะต้อง พยายามลดพฤติกรรมการณ์ นิเทศแบบชี้แนะควบคุมให้น้อยลงและพยายามส่งเสริมครูในการตัดสินใจมากขึ้น เรื่อย ๆ จนครูสามารถที่จะร่วมคิดร่วมปฏิบัติงานได้กับบุคคลอื่น โดยไม่ต้องอาศัยผู้นิเทศช่วยแนะนำ ตลอดเวลา

๓. วิธีให้การนิเทศแบบร่วมมือ (Collaborative Approach) เป็นพฤติกรรมการณ์นิเทศภายใน ที่เน้นทั้งผู้นิเทศและครูจะร่วมกันตัดสินใจในวิธีการแก้ปัญหาและการปฏิบัติงานตลอดเวลา ทั้งครูและผู้นิเทศ จะให้ข้อเสนอแนะแก่กันและกัน เพื่อร่วมกันพิจารณาหาข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติ

๔. วิธีให้การนิเทศแบบไม่ชี้แนะ (Non - directive Approach) เป็นพฤติกรรมการณ์นิเทศภายใน ที่ผู้นิเทศจะใช้พฤติกรรมในการพูดคุยทำงานร่วมกับครู โดยที่ครูจะเป็นผู้ที่ตัดสินใจด้วยตัวเอง ผู้นิเทศเป็นเพียง ผู้ช่วยใน การสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ ที่ครูร้องขอเท่านั้น จากแนวคิดของนักการศึกษาและหน่วยงานทางการ ศึกษา

สรุปได้ว่า เทคนิคและวิธีการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการกำหนดแนวทางการพัฒนางานร่วมกัน อย่างเป็นระบบเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้ ข้อตกลงร่วมกัน

๕. การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา (Buddy Supervision) คือการนิเทศโดยตรงที่เปิดโอกาสให้ ครู ๒ คน ได้ดึงเอาศักยภาพทางการสอนที่มีอยู่ในตัวของแต่ละคนออกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยเริ่มต้นจาก การจับคู่สัญญา เพื่อสร้างมิตรสัมพันธ์อันดีต่อกันและใช้สัมพันธ์ภาพอันดีนี้เป็นตัวนำไปสู่ กิจสัมพันธ์หรือ ความสำเร็จในการจัดกระบวนการเรียน

บุรชัย ศิริมหาสาคร (๒๕๔๕ หน้า ๑๒๕) กล่าวว่า การนิเทศแบบคู่สัญญา (Buddy Supervision) เป็นการนิเทศอีกรูปแบบหนึ่งที่มีความน่าสนใจเนื่องจาก เป็นการนิเทศโดยตรงที่เปิดโอกาสให้ครู ๒ คนได้ดึงเอาศักยภาพทางการสอนที่มี อยู่ในตัวของแต่ละคนออกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยเริ่มจากการจับคู่สัญญาเพื่อสร้างมิตรสัมพันธ์ อันดีต่อกัน และใช้สัมพันธ์ภาพอันดีนี้เป็นตัวนำไปสู่กิจสัมพันธ์หรือความสำเร็จในการทำงานอันได้แก่ การนิเทศการสอน โดยทั้ง ๒ ฝ่ายต่างสัญญาต่อกันว่า จะทำหน้าที่เป็นเสมือนกระจกเงาที่สะท้อน ภาพให้อีกฝ่ายหนึ่ง ได้เห็นจุดเด่นและจุดด้อยในการสอนของแต่ละคน รวมทั้งเปิดใจพร้อมที่จะนำจุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละฝ่ายมาวิเคราะห์วิจารณ์ เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาการปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์ตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การนิเทศควรใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย ยืดหยุ่น สอดคล้องกับบริบทองค์กร หรือบุคคล เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสาธิตทดลอง การศึกษาดูงาน การนิเทศแบบมีส่วนร่วม การนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบคู่สัญญา การนิเทศแบบกัลยาณมิตร เป็นต้น นอกจากนี้เทคนิค/วิธีการนิเทศภายในโรงเรียนที่กล่าวมาข้างต้น สถานศึกษาสามารถนำเอาเทคนิควิธี ต่าง ๆ มาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาให้เหมาะสมในแต่ละบริบทของสถานศึกษาเพื่อนำมากำหนดเป็นแนวทางการพัฒนางานร่วมกันอย่างเป็นระบบเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการมีส่วนร่วมของ ผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน

๒. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

๒.๑ ความหมายการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)

การเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เป็นการเรียนรู้ ที่เน้นด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจรวมถึงความถนัดของผู้เรียนทำให้ได้ลงมือปฏิบัติมีโอกาสในการคิดและตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการพูด (talk) การฟัง (listen) การอ่าน (read) การเขียน (write) การสะท้อน (reflect) แนวความคิดและความรู้ที่ได้รับไปแล้วการแก้ปัญหาและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจากผู้สอนสร้างสถานการณ์ กระตุ้นเป็นแรงหนุนและอำนวยความสะดวก

ปรีชาญ เดชศรี (๒๕๔๕ หน้า ๕๓) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) หมายถึง การจัดการเรียน การสอนที่มีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติทั้งในเชิงทักษะต่าง ๆ เช่น การทดลอง การสำรวจตรวจสอบและการปฏิบัติเพื่อพัฒนาเขาวนปัญญา วิเคราะห์วิจารณ์หรือการตัดสินใจเรื่อง ต่าง ๆ เพื่อแทนที่การเรียนการสอนที่ครูบอกเล่าให้ผู้เรียนได้ฟังเพียงด้านเดียว

ศิริพร มโนพิเชษฐวัฒนา (๒๕๔๗ หน้า ๒๗) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีบทบาทในการรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองอย่างกระปรี้กระเปร่า โดยการลงมือทำ และคิดสิ่งที่ตนกำลังกระทำ จากข้อมูลหรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้รับผ่าน ทาง การอ่าน พูด ฟัง คิด เขียน อภิปราย แก้ปัญหาและมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อทดแทนการสอนแบบบรรยาย จากแนวคิดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการที่ผู้เรียนได้ทำ กิจกรรมต่าง ๆ มีโอกาสคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ตลอดจนการ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน รวมถึงการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนและทำซ้ำบ่อย ๆ ทำให้รู้ ความสามารถและศักยภาพของตนเองซึ่งนำไปสู่การพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการและการ สร้างแรงจูงใจให้ตนเองได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ และเป็นความรู้ที่ยั่งยืนจากธรรมชาติของ การเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทบาทการเรียนรู้ของตนเองเป็นสำคัญและมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองเกิด

สรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาหรือประกอบอาชีพในอนาคต การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนจะต้องควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้มีโอกาสคิดและตัดสินใจ เกี่ยวกับการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน การสะท้อนแนวความคิดและความรู้ที่ได้รับจากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้สอน ตลอดจนมีการทบทวน ความรู้และซักซ้อมการตอบข้อคำถามโดยผู้สอนสร้างสถานการณ์กระตุ้น ซึ่งเน้นรับฟังความคิดเห็นและอำนวยความสะดวก จึงถือเป็นการจัดการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ขั้นสูง ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟัง ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ต่ออ่าน เขียน ตั้งคำถามและอภิปรายรวมกัน ทั้งนี้ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไป สู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้

๒.๒ ลักษณะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนสร้างสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เช่น เตรียมตัวอย่างภาพ วิดีทัศน์และวิธีดำเนินการเน้นเนื้อหาการบูรณาการเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ภายใต้กิจกรรม วิธีการและกระบวนการที่หลากหลาย สนุกสนาน กระตือรือร้นมีชีวิตชีวาไม่ว่าเมื่อ โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้ฝึกทักษะการคิดในระดับสูง เกิดทักษะการเรียนรู้และทักษะการดำรงชีวิตอย่างถาวร สรุปได้ว่าลักษณะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ดังนี้

สถาพร พุทธิพิทกุล (๒๕๕๘) กล่าวถึงลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ไวดังนี้

๑. เป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
 ๒. เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด
 ๓. นักเรียนสร้างองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 ๔. นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน การร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน
 ๕. นักเรียนมีความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงานและการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
 ๖. เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนอ่าน พูด ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก นักเรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 ๗. เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง
 ๘. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศ และหลักการความคิดรวบยอด
 ๙. ครูจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง
 ๑๐. ความรู้เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปทบทวนของนักเรียน
- นนทสิทธิ์ ธาดาวิทย (๒๕๕๙, หน้า ๑๙-๒๑) กล่าวว่าลักษณะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ดังนี้

๑. ผู้สอนควรกำหนด เป้าประสงค์ (Purposive) โดยเป้าหมายนั้นควรสัมพันธ์กับกิจกรรม/งานที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เน้นการพัฒนาทักษะผู้เรียนมากกว่าเนื้อหา เน้นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๒. ผู้เรียนควรมีส่วนรวมในการกำหนดแนวคิด การวางแผนการเรียนรู้ การยอมรับ การประเมินผล และการนำเสนอผลงาน

๓. วิธีการจัดการเรียนรู้สามารถสะท้อนสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้ได้จากกิจกรรมและความสามารถของผู้เรียนได้รับข้อมูลสะท้อนกลับจากผู้สอนทันทีทันใดในการทำกิจกรรม

๔. ควรมีกิจกรรมการเจรจาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

๕. ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนวิพากษ์วิจารณ์ในสิ่งที่ผู้เรียนชื่นชอบและไม่ชอบ รวมทั้งวิจารณ์เกี่ยวกับเนื้อหาในการเรียนรู้

๖. ผู้สอนต้องออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกิจกรรมที่ต้องมีความหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง แก้ปัญหาได้ตามสภาพจริง (Authentic Situation)

๗. การจัดการเรียนรู้ที่มีการสร้างสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดระดับสูง (Higher Order Thinking) ได้แก่ การวิเคราะห์การสังเคราะห์และการประเมินผลเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์นั้น ๆ

๘. การจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เรียนกับชีวิตจริงหรือสถานการณ์จริง รวมถึงการบูรณาการวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

๙. การจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเรียนเหมือนไม่เรียน สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้อึดต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่นใช้กระบวนการกลุ่มและมีการประเมินผลที่หลากหลายทั้งตัวผู้เรียนเพื่อนและผู้สอน

๑๐. การจัดการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดเฉพาะการเรียนรู้ภายในห้องเรียน สามารถเรียนรู้ได้ทุกสถานการณ์ ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน ที่บ้านและสามารถเรียนรู้ได้จากบุคคลทุกคนที่เกี่ยวข้องทำให้ความรู้ไม่มีขอบเขตจำกัด

สรุปได้ว่า ลักษณะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและก่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งระหว่างผู้เรียนด้วยกันและผู้เรียนกับผู้สอน โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ทักษะการฟัง พูด อ่าน คิด และเขียนในการลงมือปฏิบัติ กิจกรรมด้วยตนเอง ได้พัฒนาทักษะการสื่อสาร และทักษะการคิดไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ตลอดจนเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนและเกิดแรงจูงใจในการเรียน

๒.๓ วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๖๒, หน้า ๘-๒๕) วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สามารถนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้หลายลักษณะ เช่น จัดเฉพาะในบางหน่วยการเรียนรู้หรือเฉพาะบทหรือทั้งรายวิชา ซึ่งการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จะเป็นการนำเอาวิธีการสอนหลากหลายวิธีมาผสมผสาน โดยครูจะวางแผนคัดเลือกเทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับธรรมชาติวิชา เป้าหมายการจัดการเรียนรู้ และลักษณะของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน รวมทั้งสามารถใช้ได้กับผู้เรียนทุกระดับ ทั้งการเรียนรู้เป็นรายบุคคล การเรียนรู้แบบกลุ่มเล็ก และการเรียนรู้แบบกลุ่มใหญ่ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีหลากหลายวิธี ดังนี้

๑. รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) การเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนหรือการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และบทบาทในการเรียนรู้ของผู้เรียน

“ใช้กิจกรรมเป็นฐาน” หมายถึง การนำกิจกรรมเป็นที่ตั้งเพื่อที่จะฝึกหรือพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด

๒. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนให้เกิดพัฒนาการทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้เนื้อหาสาระการฝึกปฏิบัติจริง ฝึกฝนทักษะทางสังคม ทักษะชีวิตทักษะวิชาชีพ การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมเพื่อนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจเชิงนามธรรมเหมาะกับรายวิชาที่เน้นปฏิบัติ หรือเน้นการฝึกทักษะ สามารถใช้จัดการเรียนรู้ได้ทั้งเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล หลักการจัดการเรียนรู้ คือ ครูวางแผนจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จำเป็นต่อการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนสะท้อนความคิด อภิปราย สิ่งที่ได้รับจากสถานการณ์และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง โดยมีตัวอย่างเทคนิคที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ ดังนี้

๑. เทคนิคการสอนแบบการสาธิต
๒. เทคนิคการสอนแบบเน้นฝึกปฏิบัติ
๓. เทคนิคการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการคิด
๔. รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)
๕. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ (Project Based Learning)
๖. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือวิจัย (Research-based Learning)
๗. รูปแบบการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา (STEM Education)
๘. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ GPAS ๕ Steps
๙. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามบันได ๕ ขั้น (QSCCS)

สรุปได้ว่า วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้แบบเน้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียน ประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาหรือประกอบอาชีพในอนาคตหลักการ จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นการนำเอาวิธีการสอน เทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ออกแบบ แผนการสอนและกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอน (Active Learning)

๓. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ (Model)

๓.๑ ความหมายของรูปแบบ (Model)

รูปแบบ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Model” ทั้งนี้ นักวิชาการได้นำมาแปลและนำมาใช้แตกต่างกันอยู่หลายคำ เช่น แบบจำลอง ตัวแบบ หุ่นจำลอง รูปหุ่น แบบตุ๊กตา โมเดล เป็นต้น โดยนักการศึกษาได้ให้ความหมายของรูปแบบ ดังนี้

มนต์ชัย เทียนทอง (๒๕๔๘ หน้า ๙๖) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง แนวทาง กระบวนการหรือกลยุทธ์ในการนำเสนอเนื้อหาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนและวิธีการที่มีผู้เชี่ยวชาญคิดค้นขึ้น ซึ่งสังเคราะห์มาจากหลักการศึกษาและเงื่อนไขการเรียนรู้

ทิตินา แคมมณี (๒๕๕๗ หน้า ๒๒๐) ให้ความหมายว่า รูปแบบ (Model) เป็นรูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรมซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เป็นคำอธิบายเป็นแผนผัง ไดอะแกรม หรือแผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่น สามารถเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น รูปแบบเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบ หาคำตอบ ความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทั้งหลาย รูปแบบ

เช่นเดียวกับสมมติฐานที่บุคคลอาจสร้างขึ้นจากความคิด ประสบการณ์ การใช้อุปมาอุปไมยหรือจากทฤษฎีและหลักการต่าง ๆ ได้แต่รูปแบบไม่ใช่ทฤษฎี

บุญชม ศรีสะอาด (๒๕๕๙ หน้า ๑๙) ให้ความหมายว่ารูปแบบ หมายถึง โครงสร้างที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ผู้ศึกษาสามารถใช้รูปแบบอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่มีในปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือในระบบต่าง ๆ อธิบายลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบหรือกิจกรรมในระบบ

สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองความคิดหรือโครงสร้างความคิด ประกอบด้วยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอย่างเป็นเหตุเป็นผล ได้มาจากแนวคิด หลักการ ทฤษฎี เพื่ออธิบาย ขั้นตอนการทำงาน ให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและการนำไปใช้ ซึ่งอาจจะเป็นแผนผัง ไตอะแกรมหรือแผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓.๒ องค์ประกอบของรูปแบบ (Model)

นักการศึกษาได้นำเสนอองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้

ประยูร บุญใช้ (๒๕๔๔ หน้า ๓๕) นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอน โดยทั่วไปมีองค์ประกอบร่วมที่สำคัญที่ผู้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนควรคำนึงถึง ดังนี้ ๑) หลักการของรูปแบบ ๒) จุดมุ่งหมายของรูปแบบการสอน ๓) เนื้อหา ๔) กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินการ และ ๕) การวัดและการประเมินผล

ธีระ รุญเจริญ (๒๕๕๐ หน้า ๑๖๒-๑๖๓) พบว่า รูปแบบมี ๖ องค์ประกอบ คือ ๑) หลักการของรูปแบบ ๒) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ๓) ระบบและกลไกของรูปแบบ ๔) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ ๕) แนวทางการประเมินผลรูปแบบ และ ๖) เงื่อนไขของรูปแบบ

ยุพิน ยืนยง (๒๕๕๓ หน้า ๒๔๙-๒๕๐) สรุปรูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครู มี ๕ องค์ประกอบ คือ ๑) หลักการ ๒) วัตถุประสงค์ ๓) กระบวนการนิเทศ ๔) การประเมินผลการนิเทศ และ ๕) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้

อรอุมา รุ่งเรืองวิชกุล (๒๕๕๖ หน้า ๑๙๑) สรุปรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครู นักวิจัยด้วยการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ มี ๘ องค์ประกอบ คือ ๑) ความเป็นมาและความสำคัญ ๒) หลักการ ๓) สาระสำคัญ ๔) วัตถุประสงค์ ๕) โครงสร้างเนื้อหา ๖) กระบวนการจัดกิจกรรม ๗) สภาพ่งชี้การบรรลุเป้าหมาย และ ๘) การประเมินผล

ทิศนา แคมมณี (๒๕๕๗ หน้า ๒๒๑-๒๒๒) นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญ ๆ ๑) มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อ ที่เป็นพื้นฐาน หรือเป็นหลักการของรูปแบบการสอนนั้น ๆ ๒) มีการบรรยายหรืออธิบาย สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ ๓) มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบ ให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือ กระบวนการนั้น ๆ ๔) มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอน นั้น ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

วิหαρ พละพร (๒๕๕๘ หน้า ๑๔๒) สรุปรูปแบบการพัฒนาศมรรถนะครู มี ๖ องค์ประกอบ ดังนี้ ๑) หลักการของรูปแบบ ๒) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ๓) เนื้อหาของรูปแบบ ๔) กระบวนการ ๕) การวัดและประเมินผล และ ๖) แนวทาง/เงื่อนไข การนำรูปแบบไปใช้

สาวิตรี เถาว์โท (๒๕๕๘ หน้า ๒๑๖) สรุปรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม มีองค์ประกอบ ๕ ประการ คือ ๑) หลักการ ๒) จุดมุ่งหมาย ๓) เนื้อหา ๔) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ ๕) การวัดและประเมินผล

นิตินา ชูทรัพย์ (๒๕๕๙ หน้า ๑๔๗-๑๕๒) สรุปรูปแบบการเรียนการสอน รายวิชาคอมพิวเตอร์ สารสนเทศขั้นพื้นฐานโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน พบว่า มี ๘ องค์ประกอบ คือ ๑) ชื่อรูปแบบ ๒) ที่มาและความสำคัญของรูปแบบ ๓) แนวคิดและ ทฤษฎีพื้นฐาน ๔) หลักการ ๕) วัตถุประสงค์ ๖) เนื้อหา ๗) กระบวนการเรียนการสอน และ ๘) การวัดและประเมินผล

Joyce B., Weil, M. & Showers (๑๙๙๒ หน้า ๔) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วยแนวคิด ปรัชญา หลักการ ทฤษฎี ความเชื่อ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา วิธีการสอน หรือเทคนิคการสอน ต่าง ๆ การวัดและประเมินผล เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งแผนแต่ละรูปแบบ จะให้แนวทางว่าครูจะต้องเตรียมการสอนอย่างไร ดำเนินการและประเมินผลอย่างไรจึงจะช่วยให้นักเรียน บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบจากแนวคิดนักวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษานำเสนอตารางการวิเคราะห์ความสอดคล้ององค์ประกอบของรูปแบบ รายละเอียด ดังตาราง ๒

ตาราง ๒ การวิเคราะห์ความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบตามแนวคิด ของนักการศึกษา

องค์ประกอบของรูปแบบ	แนวคิดของนักการศึกษา								
	ประยูร บุญใช้ (๒๕๔๔)	ธีระ รุญเจริญ (๒๕๕๐)	ยุพิน ยืนยง (๒๕๕๓)	อรอุมา รุ่งเรืองนิชกุล (๒๕๕๖)	วิหาร์ พละพร (๒๕๔๕)	สวितรี เถาว์โท (๒๕๕๘)	นิตินา ชูทรัพย์ (๒๕๕๙)	Joyce B., Weil, M. & Showers(๑๙๙๒)	ความเห็นที่สอดคล้องกัน
ชื่อรูปแบบ							✓		๑
ที่มาและความสำคัญ				✓			✓		๒
แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน							✓		๑
หลักการของรูปแบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	๘
สาระสำคัญ				✓					๑
จุดประสงค์/วัตถุประสงค์/จุดมุ่งหมาย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	๘
เนื้อหาสาระการพัฒนา	✓			✓	✓	✓	✓		๕
ระบบและกลไกของรูปแบบ		✓							๑
กระบวนการ/วิธีดำเนินงาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	๘
สภาพบ่งชี้การบรรลุเป้าหมาย				✓					๑
การวัดและประเมินผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	๘
เงื่อนไขของรูปแบบ		✓							๑
แนวทางการนำรูปแบบไปใช้					✓				๑

คณะผู้ศึกษาได้พิจารณาความเห็นของนักการศึกษา จำนวน ๘ ท่าน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคือมีความคิดเห็นของนักการศึกษาที่สอดคล้องกันตั้งแต่ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป (ตั้งแต่ ๔ คน ขึ้นไป) สรุปองค์ประกอบของรูปแบบได้ ๕ องค์ประกอบ ดังนี้

๑. หลักการของรูปแบบ เป็นแนวคิดหรือหลักการในการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ
๒. จุดประสงค์/วัตถุประสงค์/จุดมุ่งหมาย เป็นการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา แก่ไข
๓. เนื้อหาสาระการพัฒนา เป็นสาระความรู้ที่กำหนดไว้ให้สัมพันธ์กับเป้าหมายของรูปแบบ
๔. กระบวนการ/วิธีดำเนินงาน เป็นขั้นตอนหรือลำดับของการจัดกิจกรรม
๕. การวัดและประเมินผล เป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรม

๓.๓. การออกแบบและพัฒนารูปแบบ

นักการศึกษาได้นำเสนอการออกแบบและพัฒนารูปแบบ ดังนี้

บุญเลี้ยง หุมทอง (๒๕๕๖ หน้า ๖๐-๖๑) ได้สรุปขั้นตอนสำคัญในการออกแบบและพัฒนารูปแบบ การเรียนการสอนจากแนวคิดของ สมพงษ์ สิงหะพล (๒๕๔๓) และทิสนา แคมมณี (๒๕๕๑) และ Joyce & Weil (๒๐๐๐) ดังนี้

๑. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษานแนวคิด ทฤษฎีและข้อค้นพบ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันหรือปัญหาต่างๆ จากเอกสาร ผลการวิจัยต่างๆ หรือการสังเกต การสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง

๒. การกำหนดหลักการ เป้าหมายและองค์ประกอบอื่นๆ ของรูปแบบ การสอนให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานและสัมพันธ์กันอย่างเป็นระเบียบ เพื่อจะช่วยให้ผู้สอนสามารถ เลือกรูปแบบการสอนไปใช้ให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการสอนเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสูงสุด

๓. การกำหนดแนวทางในการนำรูปแบบการสอนไปใช้ ประกอบด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการ และเงื่อนไขต่างๆ เช่น ใช้กับผู้เรียนกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มย่อย ผู้สอนจะต้องเตรียมงานหรือจัดสภาพการเรียนการสอนอย่างไร เพื่อให้การใช้รูปแบบ การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๔. การประเมินผลรูปแบบการสอนเป็นการทดสอบความมีประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนที่สร้างขึ้น โดยทั่วไปจะใช้วิธีการ ดังนี้ ๑) ประเมินความเป็นไปได้ในเชิง ทฤษฎีโดย คณะผู้เชี่ยวชาญซึ่งจะประเมินความสอดคล้องภายในระหว่างองค์ประกอบต่างๆ และ ๒) ประเมินความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการ โดยการนำรูปแบบการเรียนการสอน ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ใน สถานการณ์จริงในลักษณะของการวิจัยเชิงทดลองหรือกึ่งทดลอง

๕. การปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน มี ๒ ระยะ คือ ๑) ระยะ ก่อนนำ รูปแบบการเรียนการสอนไปทดลองใช้โดยใช้ผลจากการประเมินความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎีเป็น ข้อมูลในการปรับปรุง และ ๒) ระยะหลังนำรูปแบบการเรียนการสอน ไปทดลองใช้โดยอาศัยข้อมูล จากการทดลองใช้เป็นตัวชี้้นำในการปรับปรุงและอาจมีการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปทดลองใช้ ซ้ำจนกว่าจะได้ผลเป็นที่พอใจ

ทิสนา แคมมณี (๒๕๕๗ หน้า ๒๗๔) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบว่ากระบวนการเรียนการสอนที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบและได้รับการทดลองใช้เพื่อพิสูจน์ ทดสอบประสิทธิภาพแล้วถือว่าเป็นรูปแบบการเรียนการสอนหรือเป็นแบบแผน ของการจัดการเรียนการสอนที่ผู้อื่นสามารถนำไปใช้แล้วเกิดผลตามวัตถุประสงค์ของ รูปแบบนั้นได้ นับว่าเป็นการช่วยให้ แนวทางแก่ผู้ปฏิบัติไม่ต้องเสียเวลาลองผิดลองถูก หากได้รูปแบบที่ดีตรงกับวัตถุประสงค์ในการสอน ของตนก็สามารถสอนตามแบบแผน และได้ผลตามที่ต้องการได้

บุญชม ศรีสะอาด (๒๕๕๙ : ๒) ได้นำเสนอการสร้างหรือการพัฒนา รูปแบบ ดังนี้

๑. สร้างหรือพัฒนา รูปแบบตามสมมติฐานโดยการศึกษา ค้นคว้า ทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบ และ ผลการศึกษาหรือวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้สามารถ กำหนดองค์ประกอบ หรือตัวแปรต่างๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้นหรือลำดับก่อนหลังของแต่ละ องค์ประกอบในรูปแบบ การพัฒนา รูปแบบนั้นจะต้องใช้ หลักการของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญและการศึกษา ค้นคว้ามากจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา รูปแบบอย่างยิ่ง ผู้ศึกษาอาจคิดโครงสร้างของรูปแบบขึ้นมาก่อนแล้ว ปรับปรุงโดยอาศัยข้อเสนอแนะจาก การศึกษาค้นคว้าทฤษฎีแนวคิดหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ซึ่งจำเป็นต้องเก็บรวบรวม ข้อมูล หรือทำการทดลอง นำไปใช้ในสถานการณ์จริงเพื่อทดสอบดูว่ามีความเหมาะสมหรือ มีประสิทธิภาพ ตามที่มุ่งหวังหรือไม่ ช่วยให้ ทราบอิทธิพลหรือความสำคัญขององค์ประกอบ ย่อยหรือตัวแปรต่างๆ ผู้ศึกษาอาจปรับปรุงใหม่โดยตัด องค์ประกอบหรือตัวแปรที่มีอิทธิพล หรือความสำคัญน้อยออกจาก รูปแบบของตน ซึ่งจะให้ได้รูปแบบที่ เหมาะสมยิ่งขึ้น

Eisner (๑๙๗๖, อ้างถึงใน ทิพย์วรรณ เตมียกุล, ๒๕๕๒ หน้า ๒๑) ได้เสนอ แนวคิดของการ ทดสอบหรือประเมินโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิโดยให้ความเห็นว่าการวิจัยทางการศึกษาบางเรื่องต้องการ ความ ละเอียดอ่อนมากกว่าการได้ตัวเลขแล้วนำมาสรุปผล จึงได้เสนอแนวคิดการประเมินโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

๑. การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิมิได้เป็นการประเมินที่เน้นสัมฤทธิ์ผลของเป้าหมายหรือ วัตถุประสงค์ตามรูปแบบของการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal-based Model) การ ตอบสนองปัญหาและ ความต้องการของผู้เกี่ยวข้องตามรูปแบบของการประเมินแบบสนองตอบ

๒. เป็นรูปแบบการประเมินที่เป็นความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Specialization) ในเรื่องที่จะ ประเมิน ทั้งนี้เพราะองค์ความรู้เฉพาะสาขาวิชานั้นผู้ที่ศึกษา เรื่องนั้นๆ จริงๆ จึงจะทราบ และเข้าใจอย่าง ลึกซึ้ง

๓. เป็นรูปแบบที่ต้องใช้ตัวบุคคลคือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือ ในการประเมิน โดยให้ความ เชื่อถือว่าผู้ทรงคุณวุฒินั้นเที่ยงธรรมและมีดุลยพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์ พิจารณาต่างๆ จะขึ้นอยู่กับ ประสบการณ์และความชำนาญ ของผู้ทรงคุณวุฒิตนเอง

๔. มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standards) เป็นการประเมินความ น่าเชื่อถือและได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามกรอบต้องการอย่างแท้จริง

Madaus, Scriven and Stufflebeam (๑๙๘๓, อ้างถึงใน ทิพย์วรรณ เตมียกุล, ๒๕๕๒ หน้า ๒๐) ได้นำเสนอมาตรฐานการตรวจสอบรูปแบบ ดังนี้

๑. มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ใน การนำไปปฏิบัติจริง

๒. มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) เป็นการประเมินการตอบสนองต่อ ความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ

๓. มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นการประเมินความเหมาะสมทั้งใน ด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

๔. มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standards) เป็นการประเมินความ น่าเชื่อถือและได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามกรอบต้องการ อย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า การออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบและได้รับการทดลองใช้ เพื่อพิสูจน์ทดสอบประสิทธิภาพแล้ว ถือว่ารูปแบบการเรียนการสอนหรือเป็นแบบแผนของการจัดการเรียนการสอนที่ผู้อื่นสามารถนำไปใช้แล้ว

๔. บริบทโรงเรียนอนุบาลคลองลาน

๔.๑ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ

บริบทโรงเรียนอนุบาลคลองลาน ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการตามแผนปฏิบัติการประจำปีโรงเรียนอนุบาลคลองลาน ปีการศึกษา ๒๕๖๖ (๒๕๖๖ หน้า ๗) พบว่า

๑. สภาพปัจจุบัน เด็กได้รับการฝึกให้เรียนรู้ด้วยตนเองค่อนข้างน้อยโดยเฉพาะการฝึกให้เกิดความคิดรวบยอด เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้ ทักษะในการอ่านอย่างถูกต้องสมวัยและเด็กส่วนใหญ่ยังไม่สามารถ ทดลองใช้สิ่งของหรือเล่นด้วยวิธีการที่แตกต่างหลากหลาย จึงมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ที่ยังไม่สมวัย ผู้เรียนยังขาดทักษะด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์คิดสร้างสรรค์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ยังคงค่อนข้างต่ำ การจัดการเรียนการสอนบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่ตอบสนองหรือไม่บรรลุตามเป้าประสงค์ของ หลักสูตรที่กำหนดเนื่องจากครูมีจำนวนไม่เพียงพอและขาดแคลนในบางสาขาวิชาและบางช่วงเวลาสถานศึกษา มีการจัดกิจกรรมต่างๆ มากเกินไป ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ครูยังส่งเสริมการเรียนรู้และจัดกิจกรรมแบบบูรณาการให้เด็กได้เล่นและลงมือกระทำเพื่อพัฒนา ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้ยังไม่เพียงพอ

๒. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษา

งานบริหารงานวิชาการ พบว่า ผู้เรียนบางส่วนทักษะด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของผู้เรียนทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ยังคงค่อนข้างต่ำ สถานศึกษามีประสิทธิภาพการนิเทศติดตาม งานยังไม่สม่ำเสมอและไม่ต่อเนื่องเท่าที่ควรควรส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอดอย่างเป็นระบบ โดยครูจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักแยกแยะข้อมูล เปรียบเทียบ ข้อมูล จัดเรียงลำดับข้อมูล จัดกลุ่มความคิดตามวัตถุประสงค์ให้ถูกต้อง โดยให้ผู้เรียนมานำเสนอหน้าชั้นเรียน เกี่ยวกับโครงการตามที่มอบหมายให้ทำ หมุนเวียนทุกคนตลอดปีการศึกษา

งานบริหารงานครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า บุคลากรทางการศึกษาบางส่วนยังขาดทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาตนเอง และใช้เทคนิคในแบบเดิม ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่ทันต่อเหตุการณ์

๔.๒ ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม SWOT (SWOT Analysis) โรงเรียนอนุบาลคลองลาน ได้ดำเนินการวิเคราะห์องค์กร โดยการใช้รูปแบบการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก เพื่อหาค่าโอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Treat) และแบบวิเคราะห์ปัจจัยภายใน เพื่อหาค่าจุดแข็ง (Strength) และจุดอ่อน (Weakness) โดยเชิญผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนการวิเคราะห์ SWOT ผลการวิเคราะห์ พบว่า โรงเรียนอนุบาลคลองลาน มีปัจจัยภายในที่มีจุดแข็ง ดังนี้

๑. ปัจจัยด้านวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์และสิ่งแวดล้อม (Material – M๓) มีจุดแข็ง ๑) มีการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารและจัดการเรียนรู้ ๒) มีแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพียงพอ ในการจัดการศึกษา ๓) อาคารสถานที่มีความเพียงพอ ๔) สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนมีความร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้

๒. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (Managing – M๔) มีจุดแข็ง ๑) มีนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพ / แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการและตัวชี้วัดความสำเร็จ ๒) มีการส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากร

๓) มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพและควบคุม ภายในองค์กร ๔) ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี

จากการวิเคราะห์บริบทโรงเรียนอนุบาลคลองลาน สรุปได้ว่า การบริหารจัดการด้านการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน สามารถนำจุดแข็งด้านวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์และสิ่งแวดล้อม เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพดีขึ้น โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (Technology) ผ่าน Application Line “Open Chat ประชาสัมพันธ์อนุบาลคลองลาน” และ group Line ในกระบวนการนิเทศภายในที่สามารถเข้าถึงได้ทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา

๕. กรอบแนวคิดการพัฒนา

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดพื้นฐานใน การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน คณะผู้ศึกษาได้ดำเนินการสังเคราะห์ความสอดคล้องของกระบวนการนิเทศการศึกษา ความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบตามแนวคิดของนักการศึกษา ดังตาราง ๓ และ ตาราง ๔

ตาราง ๓ การวิเคราะห์ความสอดคล้องของกระบวนการนิเทศการศึกษา ตามแนวคิดของ นักการศึกษา

กระบวนการนิเทศการศึกษา	แนวคิดของนักการศึกษา										
	นพพงษ์ บุญจิตราดุล (๒๕๒๗)	สังัด อุทรานันท์ (๒๕๓๐)	สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (๒๕๓๕)	สุภาภรณ์ กิติริชตานนท์ (๒๕๕๐)	เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (๒๕๕๒)	วิฑรา เครือคำอ้าย (๒๕๕๒)	ยุพิน ยืนยง (๒๕๕๓)	วัชรรา เถาเรียนดี (๒๕๕๓)	จิตติมา วรณศรี (๒๕๕๓)	ชญาภาญ์ ศรีเนตร (๒๕๕๔)	ความเห็นที่สอดคล้องกัน
ศึกษาสภาพปัจจุบัน สร้างความตระหนักเลือกประเด็นปัญหา			✓	✓				✓	✓	✓	๓
คัดกรองระดับความรู้ ทักษะ เตรียมความรู้ เทคนิคการจัดการเรียนรู้	✓	✓				✓	✓	✓			๓
วางแผน	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	๓
ขึ้นออกแบบองค์ประกอบ สร้างสื่อเครื่องมือ	✓		✓	✓				✓			๓
สร้างขวัญและกำลังใจ		✓									๑
ดำเนินการตามโครงการนิเทศติดตาม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	๑๐
ประเมินผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	๑๐
วางแผนใหม่	✓										๑
ขยายผล				✓						✓	๒

คณะผู้ศึกษาได้พิจารณาความเห็นของนักการศึกษา จำนวน ๑๐ ท่าน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา คือมีความคิดของนักการศึกษาที่สอดคล้องกันตั้งแต่ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป (ตั้งแต่ ๕ คน ขึ้นไป) สรุปเป็น องค์ประกอบได้ ดังนี้

๑. ศึกษาสภาพปัจจุบัน สร้างความตระหนักเลือกประเด็นปัญหาและความต้องการจำเป็นของ ครูผู้สอนและโรงเรียน

๒. คัดกรองระดับความรู้หรือทักษะ เตรียมความรู้ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ เทคนิคการจัดการ เรียนรู้

๓. วางแผน เป็นการวางแผนการนิเทศและกำหนดปฏิทินการนิเทศ

๔. ดำเนินการนิเทศตามโครงการที่กำหนด เป็นขั้นการปฏิบัติการนิเทศตามแผนปฏิทินการนิเทศ และเครื่องมือการนิเทศที่กำหนด

๕. ประเมินผล เป็นการวัดและประเมินผล จัดทำรายงานผลการดำเนินงานนิเทศ

ตาราง ๔ การวิเคราะห์ความสอดคล้องขององค์ประกอบตามแนวคิดของนักการศึกษา

องค์ประกอบของรูปแบบ	แนวคิดของนักการศึกษา								ความเห็นที่สอดคล้องกัน
	ประยูร บุญใช้ (๒๕๔๔)	ธีระ รุญเจริญ (๒๕๕๐)	ยุพิน ยืนยง (๒๕๕๓)	อรอุมา รุ่งเรืองวงนิชกุล (๒๕๕๖)	วิหาร พละพร (๒๕๕๕)	สาวตรี เกาวีโท (๒๕๕๘)	นิธิตรา ชูทรัพย์ (๒๕๕๙)	Joyce B., Weil, M. & Showers(๑๙๙๒)	
ชื่อรูปแบบ							✓		๑
ที่มาและความสำคัญ				✓			✓		๒
แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน							✓		๑
หลักการของรูปแบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	๘
สาระสำคัญ				✓					๑
จุดประสงค์/วัตถุประสงค์/จุดมุ่งหมาย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	๘
เนื้อหาสาระการพัฒนา	✓			✓	✓	✓	✓		๕
ระบบและกลไกของรูปแบบ		✓							๑
กระบวนการ/วิธีดำเนินงาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	๘
สภาพบ่งชี้การบรรลุเป้าหมาย				✓					๑
การวัดและประเมินผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	๘
เงื่อนไขของรูปแบบ		✓							๑
แนวทางการนำรูปแบบไปใช้					✓				๑

คณะผู้ศึกษาได้พิจารณาความเห็นของนักการศึกษา จำนวน ๘ ท่าน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคือมีความคิดเห็นของนักการศึกษาที่สอดคล้องกันตั้งแต่ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป (ตั้งแต่ ๕ คน ขึ้นไป) สรุปรองค์ประกอบของรูปแบบได้ ๕ องค์ประกอบ ดังนี้

๑. หลักการของรูปแบบ เป็นแนวคิดหรือหลักการในการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ
๒. จุดประสงค์/วัตถุประสงค์/จุดมุ่งหมาย เป็นการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา แก้ไข
๓. เนื้อหาสาระการพัฒนา เป็นสาระความรู้ที่กำหนดไว้ให้สัมพันธ์กับเป้าหมายของรูปแบบ
๔. กระบวนการ/วิธีดำเนินงาน เป็นขั้นตอนหรือลำดับของการจัดกิจกรรม
๕. การวัดและประเมินผล เป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรม

เมื่อศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีและหลักการแล้ว ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบ ความสอดคล้องของกระบวนการนิเทศการศึกษา ตามแนวคิดของนัก การศึกษาเพื่อนำมาวิเคราะห์หารูปแบบ และกระบวนการนิเทศเพื่อนำไปใช้ในการสร้างรูปแบบการ นิเทศ ดังภาพที่ ๑

รูปแบบการนิเทศ		กระบวนการนิเทศ		รูปแบบการนิเทศ AKL STAR Model
๑. หลักการ เป็นความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือหลักการในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ตามรูปแบบ		๑. ศึกษาสภาพปัจจุบัน สร้างความตระหนักเลือกประเด็นปัญหาและความต้องการจำเป็นของครูผู้สอนและโรงเรียน		๑ วิเคราะห์วางแผน (A : Analysis)
๒. วัตถุประสงค์ เป็นเป้าหมายที่กำหนดไว้ในการพัฒนาคุณลักษณะ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน		๒. คัดกรองระดับความรู้หรือทักษะเตรียมความรู้ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ เทคนิคการจัดการเรียนรู้		๒. สร้างองค์ความรู้ (K : Knowledge)
๓. เนื้อหา เป็นสาระความรู้ที่กำหนดไว้ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรูปแบบ		๓. วางแผน เป็นการวางแผนการนิเทศและกำหนดปฏิทินการนิเทศ		๓. การเรียนรู้ (L : Learning)
๔. กระบวนการ เป็นขั้นตอนหรือลำดับของการจัดกิจกรรมการนิเทศ กำหนดบทบาทของผู้นิเทศในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้การนิเทศบรรลุ ตามจุดมุ่งหมาย		๔. ดำเนินการนิเทศตามโครงการที่กำหนด เป็นขั้นการปฏิบัติการนิเทศตามแผนปฏิทินการนิเทศและเครื่องมือการนิเทศที่กำหนด		๔. ปฏิบัติการนิเทศ (S : Supervise)
๕. การวัดผลประเมินผล เป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลการนิเทศ ที่จัดขึ้นตามรูปแบบที่จะชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของรูปแบบและบ่งบอกถึงการบรรลุ จุดมุ่งหมายที่กำหนด		๕. การวัดและประเมินผล จัดทำรายงานผลการดำเนินงานนิเทศ		๕ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (T : Technology)
				<ul style="list-style-type: none"> - Application Line “Open Chat ประชาสัมพันธ์อนุบาลคลองลาน” - group Line รร.อนุบาลคลองลาน - Google drive มาประยุกต์ใช้ ชื่อว่า AKL Share
				๖. เสริมทัศนคติ (A : Attitude)
				๗. สรุปรายงาน (R : Report)

ภาพ ๑ การวิเคราะห์หารูปแบบการนิเทศภายใน ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน

จากการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและหลักการดังกล่าวเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของกระบวนการนิเทศ การศึกษา และการศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบ ตามแนวคิดของนักการศึกษา คณะผู้วิจัยจึง ได้ สังเคราะห์ออกมาเป็นรายละเอียดของขั้นตอนที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนในการพัฒนารูปแบบการนิเทศ ภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ของโรงเรียน อนุบาลคลองลาน ที่สอดคล้องกับวงจรเดมมิ่ง PDCA โดยประกอบด้วย ๗ องค์ประกอบหลัก ดังนี้

องค์ประกอบที่ ๑ (Analysis) วิเคราะห์วางแผน

องค์ประกอบนี้จัดให้มีการระดมความคิด ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการจำเป็นในโรงเรียน จากนั้นนำข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน จัดทำเป็นสารสนเทศ นำไปสู่การจัดทำโครงการนิเทศภายใน วาง แผนการนิเทศ และปฏิทินการนิเทศที่กำหนด

องค์ประกอบที่ ๒ (Knowledge) สร้างองค์ความรู้

องค์ประกอบนี้ จัดให้มีการให้ความรู้แก่ครูเพื่อสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจแก่ครู เกี่ยวกับการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น นอกจากนี้ยังให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายใน การ สร้างสื่อนวัตกรรมเทคนิคการสอนด้วยรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สนองตอบต่อความต้องการของครูและกลุ่มสาระการ เรียนรู้

องค์ประกอบที่ ๓ (Learning) การเรียนรู้

องค์ประกอบนี้จัดให้ครูทุกคนได้มีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ตั้งแต่ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ การให้นักเรียนได้มีกระบวนการคิดขั้น สูง มีการนำเสนอตลอดจนการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

องค์ประกอบที่ ๔ (Supervise) ปฏิบัติการนิเทศ

องค์ประกอบนี้เป็นขั้นการปฏิบัติการนิเทศตามแผนปฏิทินและเครื่องมือการนิเทศที่กำหนด โดยจัดให้มี การนิเทศทั้งทางตรงและทางออนไลน์ และนำเทคนิคการนิเทศแบบต่างๆ มาใช้ เช่น การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) การนิเทศแบบคู่สัญญา (Buddy Supervision) เป็นต้น

องค์ประกอบที่ ๕ (Technology) ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี

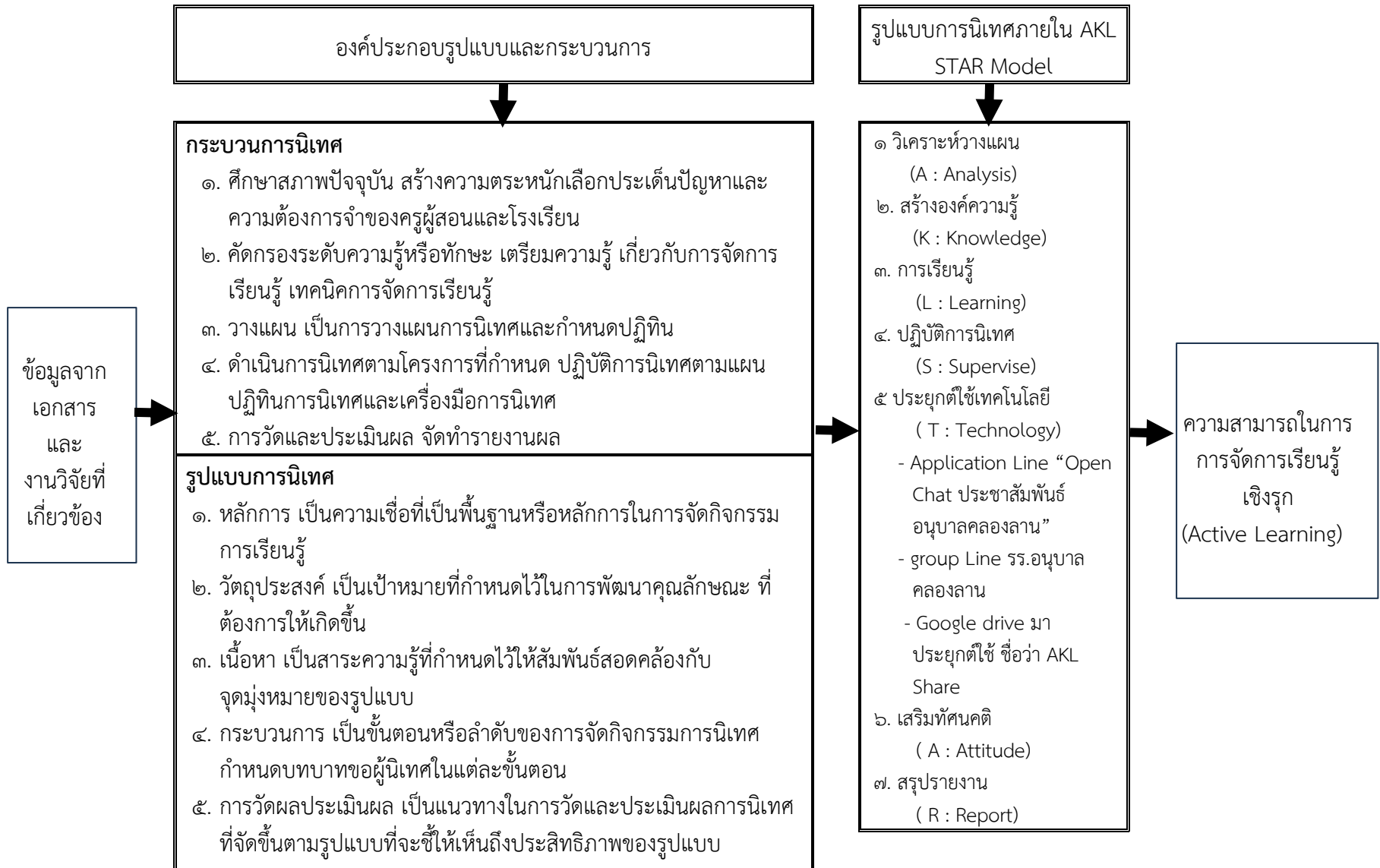
องค์ประกอบนี้ได้มีการใช้ application LINE “Open Chat ประชาสัมพันธ์อนุบาลคลองลาน” Google drive มาประยุกต์ใช้ ชื่อว่า AKL Share เพื่อเป็นช่องทางการส่งงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเวทีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการนิเทศ ที่สามารถเข้าถึงได้ทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา และให้ครูได้มีการสะท้อนคิดเพื่อพัฒนา ปรับปรุงในครั้งต่อไป

องค์ประกอบที่ ๖ (Attitude) เสริมทัศนคติ

องค์ประกอบนี้มุ่งเน้นการเสริมสร้างขวัญกำลังใจ การเสริมทัศนคติที่ดีเชิงบวกเพื่อให้ครูเกิดความมั่นใจ และความพึงพอใจในการทำงานและมีแรงบันดาลใจในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ดีขึ้น

องค์ประกอบที่ ๗ (Report) สรุปรายงาน

องค์ประกอบนี้มีการวัดและประเมินผลสรุปผลและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานนิเทศตามรูปแบบ ตามที่กำหนด เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนในโอกาสต่อไป รวมถึงการเชิดชูเกียรติให้แก่ครูที่ ประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายตามที่โรงเรียนกำหนดไว้

ภาพ ๒ กรอบแนวคิดการพัฒนาการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model

ส่วนที่ ๓ วิธีการดำเนินงาน

๑. การออกแบบนวัตกรรม/พัฒนานวัตกรรม

การพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน โดยแบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการนิเทศภายในของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน

ขั้นตอนที่ ๒ การสร้างและพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

(Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model

ขั้นตอนที่ ๓ การทดลองใช้และประเมินรูปแบบ

ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการนิเทศภายในของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน

มีขั้นตอนการดำเนินการ ๒ ขั้นตอน ดังนี้

๑.๑ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยการสังเคราะห์เอกสาร เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในเพื่อนำมา กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ประเด็นการศึกษา ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการ นิเทศภายใน

๑.๒ ขั้นการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในโดยใช้แบบสอบถาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลคลองลาน จำนวน ๓๑ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือกแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

และแบบปลายเปิด

ซึ่งมี ๒ ตอน

ตอนที่ ๑ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ สภาพปัจจุบันปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก

การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม

๑) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษา

๒) ศึกษาหลักการการสร้างแบบสอบถาม

๓) สร้างแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียด ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและสภาพปัจจุบันปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก

๔) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้านความสอดคล้อง ความถูกต้องเหมาะสม ความชัดเจน ความครอบคลุม และความครบถ้วน ซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ คน ได้แก่

ดร.สาลินี ชนาพงษ์จารุ

ข้าราชการบำนาญ

ดร.สามารถ กมขุนทด

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาอำเภองาว เขต ๒

นายปวิณวัชร ชุนเทียมชมชาติ

ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาอำเภองาว เขต ๒

๕) นำผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามมาคำนวณหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยพิจารณาเลือกข้อรายการที่มีค่า IOC ตั้งแต่ ๐.๖๐ ขึ้นไป พร้อมทั้งปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

เก็บรวบรวมข้อมูล

แจกแบบสอบถามให้ครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลคลองลาน จำนวน ๓๑ คน และเก็บแบบสอบถามกลับคืนมา ร้อยละ ๑๐๐

การวิเคราะห์ข้อมูลและใช้สถิติ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปซึ่งข้อมูลที่เป็นแบบสำรวจรายการ ใช้วิธีแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

ขั้นตอนที่ ๒ การสร้างและพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model มีขั้นตอนการดำเนินการ ๒ ขั้นตอน ดังนี้

๒.๑ ขั้นตอนการออกแบบและยกร่างรูปแบบโดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถด้านการนิเทศ ด้านการวิจัยร่วมกับคณะครูในโรงเรียนจำนวน ๓๔ คน

ผู้ให้ข้อมูล

ได้แก่ ผู้ที่ให้ข้อมูลในการศึกษา ในครั้งนี้ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถด้านการนิเทศ ด้านการวิจัย จำนวน ๓ คน ครูและผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๓๑ คน

สร้างและพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน

โดยใช้การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ มีขั้นตอนดังนี้

๑) เชิญประชุม ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถด้านการนิเทศ ด้านการวิจัย คณะครูและผู้บริหารสถานศึกษา

๒) ประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ รูปแบบและกระบวนการนิเทศการศึกษา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

๓) สร้างรูปแบบการนิเทศภายใน AKL STAR Model เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

๓.๑) ศึกษาแนวคิด หลักการ และงานวิจัย เกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการนิเทศการเรียนการสอนของ นพพงษ์ บุญจิตราดุล (๒๕๒๗), สงัด อุทรานันท์ (๒๕๓๐) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๓๕), สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์ (๒๕๕๐), เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (๒๕๕๒), วชิรา เครือคำอ้าย (๒๕๕๒), ยุพิน ยืนยง (๒๕๕๓), วัชรา เล่าเรียนดี (๒๕๕๓), จิตติมา วรณศรี (๒๕๕๗) และชญาภาญ์ ศรีเนตร (๒๕๕๘) นำมา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อยกร่างรูปแบบการนิเทศ ภายใน AKL STAR Model เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

๓.๒) ยก่างรูปแบบการนิเทศภายใน โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันวิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อมูลสารสนเทศและบริบทของสถานศึกษา เพื่อจัดสร้างรูปแบบการนิเทศภายใน AKL STAR Model เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) กำหนดเป็นรูปแบบการนิเทศที่ประกอบด้วย ๗ องค์ประกอบดังนี้ ๑) วิเคราะห์วางแผน ๒) สร้างองค์ความรู้ ๓) การเรียนรู้ ๔) ปฏิบัติการนิเทศ ๕) ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ๖) เสริมทัศนคติ และ๗) สรุปรายงาน

๒.๒ ขั้นการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบใช้การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน ๙ คนเพื่อตรวจสอบและประเมินรูปแบบใน ๔ ด้านได้แก่ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

ผู้ให้ข้อมูล

ได้แก่ ผู้บริหารและคณะครูผู้สอนในโรงเรียนอนุบาลคลองลาน จำนวน ๓๑ คน

เครื่องมือในการประเมินคุณภาพ

ได้แก่ แบบสอบถามลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด และแบบสอบถามปลายเปิดสำหรับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนการประเมินคุณภาพ

๑) กำหนดกรอบการประเมินรูปแบบการนิเทศ ดังนี้

๑.๑) กำหนดกรอบการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศในประเด็นต่อไปนี้

๑.๒) กำหนดกรอบการประเมินเอกสารประกอบการนิเทศภายใน ได้แก่ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

๒) สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศภายใน โดยแบบประเมินลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ

๓) นำรูปแบบการนิเทศภายในเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

ดร.สาลิณี ชนาพงษ์จรรุ

ข้าราชการบำนาญ

ดร.สามารถ กมขุนทด

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาอำเภองาว เพชร เขต ๒

นายปวีณวัชร ขุนเทียมเขมชาติ

ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศการศึกษา สำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภองาว เพชร เขต ๒

๔) นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาตรวจให้คะแนน แล้ววิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, ๒๕๕๓, หน้า ๑๒๑)

๕) ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการนิเทศให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ ๓ การทดลองใช้และประเมินรูปแบบ มีขั้นตอนการดำเนินการ ๒ ขั้นตอน ดังนี้

๓.๑ ขั้นศึกษาผลที่เกิดจากการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งศึกษาใน ๓ ด้านคือ ผลที่เกิดกับสถานศึกษาผลที่เกิดกับครูผู้สอน และผลที่เกิดกับผู้เรียน

ในขั้นตอนนี้ ได้นำรูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ไปทดลองใช้โดยมีกระบวนการ ดังนี้

องค์ประกอบที่ ๑ A (Analysis) วิเคราะห์วางแผน

องค์ประกอบนี้จัดให้มีการระดมความคิด ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการจำเป็นในโรงเรียนจากนั้นนำข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน จัดทำเป็นสารสนเทศ นำไปสู่การจัดทำโครงการนิเทศภายใน วางแผนการนิเทศ และปฏิทินการนิเทศที่กำหนด

องค์ประกอบที่ ๒ K (Knowledge) สร้างองค์ความรู้

องค์ประกอบนี้ จัดให้มีการให้ความรู้แก่ครูเพื่อสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจแก่ครู เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น นอกจากนี้ยังให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายใน การสร้างสื่อนวัตกรรมเทคนิคการสอนด้วยรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สนองตอบต่อความต้องการของครูและกลุ่มสาระการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ ๓ L (Learning) การเรียนรู้

องค์ประกอบนี้จัดให้ครูทุกคนได้มีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ตั้งแต่การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ การให้นักเรียนได้มีกระบวนการคิดขั้นสูง มีการนำเสนอตลอดจนการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

องค์ประกอบที่ ๔ S (Supervise) ปฏิบัติการนิเทศ

องค์ประกอบนี้เป็นขั้นการปฏิบัติการนิเทศตามแผนปฏิทินและเครื่องมือการนิเทศที่กำหนด โดยจัดให้มีการนิเทศทั้งทางตรงและทางออนไลน์ และนำเทคนิคการนิเทศแบบต่าง ๆ มาใช้ เช่น การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) การนิเทศแบบคู่สัญญา (Buddy Supervision) เป็นต้น

องค์ประกอบที่ ๕ T (Technology) ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี

องค์ประกอบนี้ได้มีการใช้ application LINE Google drive มาประยุกต์ใช้ ชื่อว่า AKL Share เพื่อเป็นช่องทางการส่งงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการนิเทศ ที่สามารถเข้าถึงได้ทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา และให้ครูได้มีการสะท้อนคิดเพื่อพัฒนาปรับปรุงในครั้งต่อไป

องค์ประกอบที่ ๖ A (Attitude) เสริมทัศนคติ

องค์ประกอบนี้มุ่งเน้นการเสริมสร้างขวัญกำลังใจ การเสริมทัศนคติที่ดีเชิงบวกเพื่อให้ครูเกิดความมั่นใจและความพึงพอใจในการทำงานและมีแรงบันดาลใจในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ดีขึ้น

องค์ประกอบที่ ๗ R (Report) สรุปรายงาน

องค์ประกอบนี้มีการวัดและประเมินผลสรุปผลและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานนิเทศตามรูปแบบที่กำหนด เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนในโอกาสต่อไป รวมถึงการเชิดชูเกียรติให้แก่ครูที่ประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายตามที่โรงเรียนกำหนดไว้

๓.๒ ชั้นประเมินความพึงพอใจเป็นการประเมินความพึงพอใจผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน ๒๙ คนโดยใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ

ผู้ให้ข้อมูล

ได้แก่ คณะครูผู้สอนในโรงเรียนอนุบาลคลองลาน จำนวน ๒๙ คน

ขั้นตอนการประเมินความพึงพอใจ

๑) สร้างแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด และแบบสอบถามปลายเปิดสำหรับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

๒) นำแบบสอบถามไปให้คณะครูผู้สอนในโรงเรียนอนุบาลคลองลาน จำนวน ๒๙ คน ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model

๓) นำแบบประเมินความพึงพอใจที่ประเมินเรียบร้อยแล้วมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, ๒๕๕๓, หน้า ๑๒๑)

ส่วนที่ ๔ ผลการดำเนินงาน

๑. ผลการใช้นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้การนิเทศติดตาม และประเมินผล

ผลการใช้รูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน AKL STAR Model เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

๑.๑ ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน ประกอบด้วย ๗ องค์ประกอบดังนี้ ๑) วิเคราะห์วางแผน ๒) สร้างองค์ความรู้ ๓) การเรียนรู้ ๔) ปฏิบัติการนิเทศ ๕) ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ๖) เสริมทัศนคติ และ ๗) สรุปรายงาน ซึ่งมีรูปแบบดังภาพ ต่อไปนี้

ภาพ ๓ รูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model

๑.๒ ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีผลการประเมิน ดังนี้

ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model โรงเรียนอนุบาลคลองลาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิจากการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) พบว่า มีคุณภาพทั้ง ๔ ด้าน โดยด้านความเป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๔.๘๓$) รองลงมา ได้แก่ ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = ๔.๖๙$) และความเหมาะสม ($\bar{X} = ๔.๖๔$) ลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = ๔.๔๗$)

ตอนที่ ๒ ผลการใช้รูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model

ผลการศึกษาที่เกิดจากการนำรูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ไปใช้ในการพัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในปีการศึกษา ๒๕๖๖ สรุปได้ดังนี้

๒.๑ ผลที่เกิดกับผู้เรียน

๑) ปีการศึกษา ๒๕๖๖ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) มีนักเรียนสอบได้คะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน ในรายวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน ๑ ราย ได้แก่ เด็กชายกฤษฎ์ภูมินัย แก้วมา และนักเรียนที่เข้าสอบมีคะแนนทุกรายวิชาเฉลี่ยร้อยละ ๔๗.๔๕ ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละของระดับประเทศ ๖.๑๒

๒) ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ ๘๘.๒๓ ซึ่งสูงกว่าคะแนนระดับประเทศเฉลี่ยร้อยละ ๙.๒๓

๓) การแข่งขันศิลปหัตถกรรมระดับภาค ได้รับรางวัลชนะเลิศเหรียญทอง จำนวน ๖ รายการ

๔) การแข่งขันศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษา ได้รับรางวัลจำนวน ๒๗ รายการ รางวัลเหรียญทอง ๑๖ รายการ เหรียญเงิน ๗ รายการ และเหรียญทองแดง ๔ รายการ

๕) การแข่งขันทักษะวิชาการองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร ได้รับรางวัล ๒๕ รายการ รางวัลชนะเลิศเหรียญทอง ๒ รายการ รางวัลชนะเลิศอันดับ ๑ เหรียญทอง ๑ รายการ รางวัลเหรียญทอง ๙ รายการ รางวัลเหรียญเงินจำนวน ๗ รายการและรางวัลเหรียญทองแดงจำนวน ๕ รายการ

๖) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละรายวิชา ในระดับ ๓ ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๔๘

๒.๒ ผลที่เกิดกับครูผู้สอน

๑) มีการนำนโยบายการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่ห้องเรียน

๒) ได้รับรางวัลนวัตกรรมการศึกษาตามโครงการ (IFTE) จำนวน ๒๒ ราย และได้รับรางวัลชนะเลิศเหรียญทองเกียรติยศ จำนวน ๑ ราย จากการประกวดนวัตกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกำแพงเพชร

๒.๓ ผลที่เกิดกับสถานศึกษา

๑) โรงเรียนอนุบาลคลองลานเป็นสถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนได้คะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา ๒๕๖๖ รายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ตั้งแต่ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป มากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนนักเรียนที่เข้าสอบ

๒) มีผลการประเมิน ITA Online ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ในระดับ AA

๓) ได้รับเลือกให้เป็นสถานศึกษาต้นแบบฝึกปฏิบัติการเรียนรู้ในสภาพจริง การพัฒนาตามหลักสูตรการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒.๔ ผลการประเมินความพึงพอใจของครูและบุคลากรของโรงเรียนอนุบาลคลองลานที่มีต่อการนิเทศภายใน ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model

จากการประเมินความพึงพอใจของครูและบุคลากรของโรงเรียนอนุบาลคลองลานที่มีต่อการนิเทศภายใน ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.68$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผนการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.73$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศ ($\bar{X} = 4.71$) และ ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ($\bar{X} = 4.69$) และ ผลการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.58$)

ส่วนที่ ๕ สรุปผลการดำเนินงาน

๑. จุดเด่น

๑) ได้รูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model มีขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ขั้นตอนชัดเจน เข้าใจ และปฏิบัติงาน ได้เป็นอย่างดี

๒) ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลคลองลานเป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ มุ่งพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา

๓) ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความรู้ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) พัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

๔) ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

๕.๒ จุดที่ควรพัฒนา

๑) การสร้างเจตคติให้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ของนักเรียนที่ขาดความสนใจและตั้งใจ

๕.๓ ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ควรนำรูปแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยรูปแบบ AKL STAR Model ไปใช้ในพัฒนาครูด้านอื่น ๆ อาทิ การจัดการเรียนรู้สร้างสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมสมรรถสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

๕.๔ การเผยแพร่ผลงาน

๑) เผยแพร่ผ่านเพจประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนอนุบาลคลองลาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต ๒ <https://www.facebook.com/StudentCouncilAKL>

๒) เผยแพร่ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ Application Line “Open Chat ประชาสัมพันธ์อนุบาลคลองลาน”

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๔๕). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๕**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๔๕). **การศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย. (๒๕๕๒). **การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนของครูวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีแนวความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (๒๕๕๕). **การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: บริษัท วีพรีนท์ (๑๙๙๑) จำกัด.
- จันทร์พิมพ์ วงศ์ประชารัตน์. (๒๕๕๖). **รูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยกรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เป็นบุคคลภายนอก**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- จิตติมา วรณศรี. (๒๕๕๗). **การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา**. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณ.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (๒๕๕๙). **การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา**, ๒ ed. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิพย์วรรณ เตมียกุล. (๒๕๕๒). **รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนวัดพรหมสาคร**. สิงห์บุรี: โรงเรียนวัดพรหมสาคร.
- ทีศนา เขมมณี. (๒๕๕๗). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๘. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.
- ธีระ รุญเจริญ. (๒๕๕๐). **การบรรยายรายวิชาสัมมนาการบริหารการศึกษา รูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบ**. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- นนทสิทธิ์ ธาดาวิทย์. (๒๕๕๙). **การจัดการเรียนรู้แบบ Active learning**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : ทริปป็ล เอ็ดดูเคชั่น.
- นิติธาร ชูทรัพย์. (๒๕๕๙). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์สารสนเทศชั้น พื้นฐาน โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับ นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (๒๕๕๓). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (๒๕๕๙). **การพัฒนาการวิจัยโดยใช้รูปแบบ**. เข้าถึงได้จาก https://www.kroobannok.com/news_file/p๖๑๒๓๘๘๕๑๐๓๒.pdf.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (๒๕๕๖). **ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: เอส.พรีนติ้งไทยแพคตอรี.
- บุรชัย ศิริมหาสาคร. (๒๕๔๕). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ : บุค พอยท.
- ปรีชาญ เดชศรี. (๒๕๔๕). **การเรียนรู้อย่าง Active Learning : ทำได้อย่างไร**. วารสาร สสวท.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (๒๕๔๘). **การนิเทศการสอน**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- _____. (๒๕๕๔). **การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ ๕ สงขลา: โรงพิมพ์นำศิลป์.
- ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ. (๒๕๕๗). **การนิเทศการศึกษา**. ราชบุรี: โรงพิมพ์ศรีอักษร.

- มนต์ชัย เทียนทอง. (๒๕๔๘). การออกแบบและพัฒนาคอร์สแวร์ สำหรับบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ.
- เยาวภา เดชะคุปต์. (๒๕๔๒). การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ แม็ค.
- ยุพิน ยืนยง. (๒๕๕๓). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการเพื่อส่งเสริม สมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครู เขตการศึกษา ๕ อัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่งชัชดา พรเวหะชาติ. (๒๕๕๗). การนิเทศการศึกษา. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- วชิรา เครือคำอ้าย. (๒๕๕๒). การพัฒนารูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปรด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนาพร ระวังบุกข์. (๒๕๔๒). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ เลิฟเพรส.
- วัชรวิภา เลาเรียนดี. (๒๕๕๕). เทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศ. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. (๒๕๕๐). การนิเทศการสอน. พิมพ์ครั้งที่ ๓ : นครปฐม : ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม.
- _____. (๒๕๕๓) การนิเทศการสอน: Supervision of Instruction. พิมพ์ครั้งที่ ๗. นครปฐม: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- วิหาร พละพร. (๒๕๕๘). การวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินการคิด สำหรับครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ศิริพร มโนพิเชษฐวัฒนา. (๒๕๕๗). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ที่กระตือรือร้น เรื่อง ร่างกาย มนุษย์. วิทยานิพนธ์กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ
- สังัด อุทรานันท์. (๒๕๓๐). การนิเทศการศึกษา : หลักการทฤษฎีและการปฏิบัติพิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: มิตรสยามการพิมพ์.
- สถาพร พฤษภูมิกุล. (๒๕๕๘). เอกสารประกอบการฝึกอบรม “คุณภาพผู้เรียนเกิดจากกระบวนการ เรียนรู้”. สระแก้ว: คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว
- สาวิตรี เถาว์โท. (๒๕๕๘). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สมพงษ์ สิงหะพล. (๒๕๔๓). รูปแบบการสอน. นครราชสีมา : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- สุทธนู ศรีไสย์. (๒๕๕๕). หลักการนิเทศการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์. (๒๕๕๐). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ใน สถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัย นเรศวร
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต ๒. (๒๕๖๗). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗. สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต ๒.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๕๕). รายงานการศึกษาสภาพการนิเทศ ปัญหา ความต้องการ และรูปแบบการ นิเทศที่เอื้อต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: เจ.เอ็น.ที.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (๒๕๖๒). ปืทองแห่งการ นิเทศภายใน ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อนุบาลคลองลาน. แผนปฏิบัติการประจำปีโรงเรียนอนุบาลคลองลาน ปีการศึกษา ๒๕๖๖. กำแพงเพชร, ๒๕๖๖. (อึดสำเนา)
- อรอุมา รุ่งเรืองวิชกุล. (๒๕๕๖). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูนักวิจัย ด้วยการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๒. ปริญญาโท กศ.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Glatthorn, A. A. (๑๙๘๔). **Differentiated supervision**. Washington D.C.: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Glickman, C.D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (๑๙๙๕). **Supervision and instruction Leadership** : A Developmental Approach. &th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Joyce B., Weil, M. & Showers, B. (๑๙๙๒). **Model of Teaching**. Boston : Allyn & Bacon.